

Andrej Sládkovič
Marína

Venovanie

Keď sa lístočky tieto rozvinú
pred tebou v chvíľach pokoja,
pozdrav mi, krásna, moju Marínu,
veď je ona družka tvoja:
Objím ju, krásnomladá je ona,
dcérka je nášho šumného Hrona,
Slovenka je ľúbohlasná:
Objím ju, a keď v tomto objatí
duša jej v tvojej duši sa stratí,
i na mňa si spomeň, krásna!

1

Ja sladké túžby, túžby po kráse
spievam peknotou nadšený,
a v tomto duše mojej ohlase
svet môj je celý zavrený;
z výsosti Tatier ona mi svieti,
ona mi z ohňov nebeských letí,
ona mi svety pohýna;
ona mi kýva zo sto životov:
No centrom, živlom, nebom, jednotou
krás mojich moja Marína!

2

Ako vy, Tatry, keď oblak zlatý
na hory svoje hodíte:
tak ona duchom svojím mi šatí
tône v života úsvite.
Ako vy; tamhor', božie plamene,
svetiel ste žriedla, fakle, korene:
ona blesk myšlienky mojej!
Ako vy, večné svetov zákony,
harmónij božích čarovné tóny:
tak tá mne os, zenit, kolej!

3

Jestli sa city moje rozlejú
po srdciach v Tatrách žijúcich;
jestli ohlasy moje zavejú
kradmo do časov budúcich:
rodáci mojej duše, krajiny!
objímte obraz mojej Maríny
ľúbosťou svätých predmetov;
toho, čo spieva krásy dejiny,
nejali Lady rozmaríny,
on ľúbi ľúbosť všesvetov.

4

Krása je modla, ktorú rád vzýva
sám ten, čo tvorí čudesá,
na ňu sa s bradou odvislou díva
rab z divých brehov Gangesa:
Tam sa ti zjaví v Madony zrakoch,
tam v rozváľaných nebom oblakoch,

tam ti zníe v Záboja spevoch,
tam ti ju stvorí dlátka Canóvy,
tam blyska z hrsti Paromovi,
tam búri v morských výlevoch!

5

Nespievaj potom krásy velebu,
keď sa raz ku nej rozženieš,
zapri najvyššiu srdca potrebu,
so svetom svojím skamenieš!
Skamenieš? Ba nie! keď anjel devy
nezdúchne z teba zemskej plevy,
čo vzývaš nad okruch chleba! -
Nie! keď ťa sláva tá neočarí,
čo svitá z mojej Maríny tvári:
znivočíš aj svet aj seba!

6

ohlasov týchto zvon neodkliaty
zo slona tvorí komára,
hlasov mohutných ohlas až piaty,
žobrák na prahu mocnára!
Ako keď vetrík v hradbách Devína
v šume slabučkom deje spomína,
ktoré má hromom hrmievať:
tak spevy tieto boja sa sveta,
že im svedomie slabé rozmetá,
ale - nemožno nespievať!

7

Z oblakov? Z veže zvoní hodina:
Čo zvoní? Nie pohrab smutný?
Čo zvoní? Či k poctám Hospodina?
Čo zvoní? Požiar ukrutný? -
Čas zvoní! Volá bližšie deň súdny,
v ktorom zanikne svet svetov bludný. -
Nuž zvoň! až hlas tvoj pokonný
zabije sa v bralách večnosti,
a v hlasoch mrúcich konečnosti
časov na pohrab zazvoní!

8

Dolínou tmavou pokoj si chodí
pokoj smrť je, tma smrti stín:
Príroda spí, nebom sa brodí
duch, blahého života syn:
Večerná, smutná hodina zvoní,
a dieťa hodín v spánok sa kloní,
ale večný nemretia syn
z očí smrteľných spanie vyháňa,
a vo večného zorách- svitania
lieta svätým polom vidín. -

9

Tajdite, noci! svet mi odstrite,
svet môj jasný haní mraky!
Slzu ostatnú bárs vycedíte,
slepé ste vy, moje zraky! -

Čo tie tmy kryjú? Tône osudov;
čo tajné zrakom? Rodina bludov;
no, ležte! Nad vás vysoko,
v svetlá tie svetiel, bleskov zákony,
a nad prírody mŕtvej opony
vzlietlo duše mojej oko! -

10

Nestojte, nohy, choďte horami
v ľúbosti géniov snemy!
Aj nocou rád bych byť medzi vami,
hory Sitna, tak milé mi! -
Nechcú ísť nohy - tá tma ich spína?
No, veď nohy sú zeme rodina:
Nuž stojte, kostí nosidlá!
Ale ty, posol mladistvej duši,
let tvoj závoje mrakov rozruší,
srdce, ty chod, ty máš krídla!

11

A prsmi môjmi znejú tíšiny
večerné v súzvukoch tajných,
v súzvukoch tajných znejú hodiny
ľúbostí tých nebodajných:
Ale žiaľ, podlosť zvon sveta bije
v tie nebies ihry a harmónie:
tak uspi ma, ty noc divá!
veď je to kliatba ľudskej záhuby,
že mámenie a zem svoju ľúbi:
nech cit nebo aspoň sníva! -

12

Keď zvona hlasy z veže scvendžali,
dolinu tichosť obstala,
svetlá nebeské hrať sa začali,
príroda celá zaspala:
a duši peknej pokoj sa zjavil,
že čas mohutný hrmot zastavil
podlostí ľudských rozbroja.
Ale ľudských je osud to duší,
že šťastie samo seba sa ruší
a niet v pokoji pokoja. -

13

Zakvitlé vrby milo dýchajú
vône večernej čerstvoty,
blízke obloky dnu ich volajú
do devy peknej samoty;
tam ona stojí nad tichou strunou,
hladá do svetlých nebies čalúnov
cez biele okna zádony:
vtom pekné údy k sedadlu skloní,
ľúbezňá struna čisto zazvoní,-
hlas jej sa hne medzi tóny:

14

"Tam nad Sitnom hviezda letí,
na krídlach sa nesie zlatých;

neleť v kraje zemských detí,
sestra, zo zaфіrov svätých!
Zlúpi ťa svet z tých bohatých
bleskov tvojej vyššej slávy,
v prachoch svojich čiernošatých
nebeský tvoj cit zadlávi!"

15

"Spalo dievča, sladko spalo,
nevinnosť ho kolísala,
spalo, ešte keď aj vstalo,
noc mu vo snách žitia dala:
Spala deva, spala málo,
obraz jeden ju zobudil,
srdce v túžbach zaplakalo,
cit sa do nej cudzí vlúdiť."

16

"Jak vy, moje milé kvety,
jak vy deň a noc som žila,
jak vy neznala som svety,
jak vy pre nič netúžila! -
Ruža, tys' sa rosou zmyla
že ti slnce tóna doní:
túžba cit môj zadonila,
preto zrak môj slzy roní."

17

"Slzy roní, lež nie zato,
dušu túžba že zajala; -
oči moje, moje zlato
za sväté bych túžby dala:
Oko slzou je zaliato,
že tu láska času slúži;
preto plačem, že zem táto
túži len - túži a - túži!"

18

Súzvuky pozdné ešte šumeli
svetlom priestrannej svetlici,
okrúhlej dlane prsty zastreli
ružovú lúbosť na líci:
A starostlivá, biela pravica
zbehne náhlivo z vášneho líca
ta, kde si srdce ustlalo,
a s podivením ruka cítila,
že šumná deva srdce stratila,
a cudzie tam sa hýbalo.

19

A ruka pravá bystro hovorí:
v žilách som svojich zbadala,
že srdce druhé tuto si dvorí:
Ja som ti právo to dala? -
A srdce: Nevieš, priateľka milá,
že pani tvoja mĹ dovolila
v susedstve tvojom prebývať? -
Ale vieš ty to, srdce neznané,

že komu panej srdce je dané,
ten mňa si tiež má dobývať.

20

A srdce zase: Nie tak, premilá!
Priateľstvo tys', mi povinná;
za paniu teba nepostavila
nad srdcom šumná Marina:
Pozdraviť ti ma ona vo troje,
a nie takéto hádky, rozbroje
so mnou začínať kázala. -
Ruka začúchla, pravdu uznala,
večnú mu vernosť zaprisahala
a vrúčne srdce objala. -

21

Ihla, uvoľň havranie vlasy,
striebrom neviaž ich voľný let;
reťaz zlatá, zamračila si
ľalíj hrdla snehový kvet;
diamant prsta, načo ty svietiš,
kde svet iskiev oko tvorí?
Granát chladný, čo k prsiam letíš,
kde posvätný plameň horí? -
Náramnice, putá zlaté,
buďte z pekných ramien sňaté!

22

Ihla, zostaň pamiatka milá
ostrej lásky, čo ma ranila;
reťaz, viaž tie hrdla cnoty,
ty zlatý obraz jednoty;
diamant, keď noc v svety kročí,
ty svieť mi miesto jej očí
ty studený granát, ochladzuj tie hnevy,
čo proti mne horia v ňadrách drahej devy;
náramnice zlaté, načo by vás sňala,
keď slobodu svoju otrokovi dala! -

23

Ty noc vážna, ty noc tichá,
kráľovná ty nebeských snov!
Ty čuješ, keď slávik vzdychá
žalobný žiaľ svojich tónov:
Daj mi byť snom, čo raje tvorí,
býť pokojom, čo strasti borí,
keď tieň tvoj svety otočí!
Tam sa k duši jej nachýlim,
k tým krajinám srdca milým,
keď zastrie blesk hviezdnych očí!

24

A keď zas svetlo rannej zory
osvieti tvár tú nebeskú,
ja tam budem, kde ľúbosť horí
v hviezdnych očí jasnom blesku
A potom zlietnem útlým letom
k ľaliových ňadier svetom,

spočinieť na ich dolinách
a hľadiet' chcem na tie kryštály,
čo v bleskoch zlatých pozostali
na hviezdnych očí výšinách. -

25

Rozhodnúť už mal čas po dňa strane
zápas s mračnami nočnými;
už veštcí z pántov kričia o ráne
hrdlami aj storakými:
Ja vstanem; - záhradka malá
aby mi voni čerstvých podala,
vábivo na mňa volala;
tam stanem, zrak na východ obrátim -
Ah, čo? príroda s zorením zlatým
do jej obloka zastala!

26

Oči si premniem, bližšie prikročím,
a čo sa zrakom zjavilo?
To dievča proti obloku zočím,
kde pekné údy zložilo:
Hlava jej mäkkej na rúčke leží,
od prs čarovných v záhyboch beží
šata jak obnovec biela:
a nad ňou vidím, ako na stráží,
chvieť sa v slnečnom oslavy kráži
z krás jej vstalého anjela!

27

"Ustúp!" on hlasom hromu ma bije
jak smieš sa bližiti ku kráse
keď ona v chvíľkach tajomných žije
len v sebe, v pokoja čase? -
Sám ja mám právo v čas tento sladký
dívati sa na tvár panenskej matky,
keď dýcha si v snách zavítá!"
Odpusť, ja nechcem právo pokoja
rušiť, bárs ona priateľka moja -
ale mne z tvári jej svitá. -

28

Ustúpim, ale pamiatka moja
navždy si to spomína,
aký je vo tmách anjel pokoja,
aká je vo snách Marína:
Očiam som vlastným nedať verenia,
či blud to, či zveličenia
sklá mi kto na nos pripína? -
Sláva cheruba tak ju obstala,
že sa po tvári rozoznať dala
mladá dráženiec rodina.

29

Pavučinky sa štyri vykradli
spod snežnej čipky na čelo,
dve z týchto vláken ústa obsadli,
dvoje z nich k hrdlu zletelo:

kto by pomyslel, že bôžik lásky
sem i tam tieto hodvábné vlásky
po poli krásy rozkládal? -
On ti ich zväbil z výšin ich vlasti
a po nich z ňadier ku žriedlam slasti
znachor ten sa ti vypriadol! -

30

A po jej líci, čo za zlé malo
tomu, čo sultánsky si driemalo
na mäkkých ruky perinách -
po líca toho ružovom sádku
blesky zôr ranných lietali;
akoby deti v Sitna dolinách
v zháňaní bystrom, v líp starých chládku
o drevnú blšku sa hrali:
lebo jak šarvanci, keď pásajú voly,
za letáčkou jastria v zakvitnutom poli.

31

Jakby siroty v žiaľoch plakali
kvety na hrobe otcovom:
tak pod jej čelom dva riadky stáli
vláskov v odeve smútkovom. -
Čože tie smútia? Hádam závidia
tým dlhým, ktoré vylihať vidia
najkrajším okolím tela? -
Ach, nie! Radostí noc im pokradla,
keď jej oči, im milé zrkadlá,
ich túžbam napriek zastrela.

32

A ich sa žiaľom ako posmieval
úsmech - kto mu vie príčinu?
Hádam satirkou vo snách previeval
kús' pošvábenú dievčinu;
alebo spiacim citom ho tajný
kys' pohľad v pekné ľúbosti krajny
na rty ružové vylúdlil:
Dost' na tom, do snov mámivých kraja,
chudák, nevediac cestu do raja,
úsmešok tento zablúdlil.

33

Oj, mocná si ty, moja predrahá,
aj v slabých chvíľkach polžitia!
A krásy tieto kto popremáha,
keď celým životom schytia?
Ale hádku mi sama vysvetlí:
čo za zázraky v tebe sa stretli? -
Či spíš aj vo dne v očiach jasnosti?
Či nespíš očma v tmách zavrenýma?
Či nespíš, keď ťa sniček objíma?
Či spíš sen večný mladosti? -

34

Odstri už raz, odstri, Marina,
ňadier milých tajomný chrám! -

Mramorná socha sa pohýna,
keď toľkým k nej hlasom volám! -
Ale, čo div? či hviezdy krásu
slabučký šum zemskeho hlasu
na púšť sveta dol' uprosí?
Ale vyznaj, či blesk zorníci
smrtnú bledosť na ruže líci
slzou lásky neporosí? -

35

Víchrice strašné sa rozlietli
nad mladistvým nebom mojím;
so snom sa zraky moje stretli,
zdúchli svetlá bránam svojim;
a pred oči nespiacich citov,
s podobou strašnou, nezakrytou
obrazy divé zastali:
Vtom duch nádeje krásnej sa zjaví
v anjelskom svetle tvojej postavy -
a šelmy hroziť prestali.

36

Čo je nádeja? Blesk mámivý,
nešťastných dňov neverný syn,
nepriateľ biednych milostivý,
šťastných hodín ďaleký stín:
On túžbu, matku vlastnú, zbije,
kolísku v srdci si rozvije,
v srdci aj hrob si vyryje,
v plameni vlastnom potom zhorí -
hradby pekla síce zborí,
ale nebo neotvorí. -

37

Vytrhni obraz môj z pamäti,
zduš každé ľúbosti hnutie,
roztrhaj mojich citov kvety,
hod v najhlbšie zabudnutie,
aj spevov týchto bledé stíny
zruš, drahá! - ale cherubíni
nevyrvú z duše teba mi!
A čo bys' svetmi zutekala
čo bys' za svety mňa zahнала
všade stanú lásky chrámy!

38

Marína moja! sveta búrov
duch môj tichý sa nebojí,
vulkánskych sa neľakne kúrov,
neľakne krvavej zbroji,
svedomie čisté svetov plameň -
čaká pokojne v ten hromov deň,
pokoj môj v hrobe nezhyne:
No môžu strhnúť svet môj celý
jedného slova hrozné strely,
slova toho z úst tvojich: "Nie!"

39

Srdce tvrdé pokojne hľadí
na rozmliaždený päťou kvet,
v duši divej sa neusadí
citov nežných milostný svet:
Ale ty, drahá, kvet dobroty,
mohla bys' vidieť trápnej psoty
v horkých slzách spálenú tvár?
Mohla bys' podať duši vernej
naplnený otravy čiernej
rozlúčenia strašný pohár? -

40

"Nie!" Ha, milostný ten hlas
zamkyna žiaľ v pekla hroby,
a vedie búrkou žitia nás
v blažene života doby!
Nie, neustúpi lásky sila
lichotným sveta nádejam!
Nie, čo by zem sa v priepať skryla,
nezvráti svet lúbošti nám:
Nie, nič mi zloba neškodila,
keď teba, drahá, teba mám!

41

Možno mi tvojich úst sa odrieknuť,
možno mi ruku nedostať,
možno mi v diaľky žiaľne utieknuť,
možno mi nemilým ostať,
možno mi ústam smädom umierať,
možno mi žialiť v samote,
možno mi život v púšťach zavierať,
možno mi nežiť v živote,
možno mi seba samého zhubiť: -
nemožno mi ťa neľúbiť!

42

Verte mi, verte, krajanovia moji,
vy, žitia môjho priatelovia!
Pravda je, v mojich slovách čo stojí,
verní sa večne o pravdu delia:
Báječným tvárom mojich výrazov,
zázračným farbám mojich obrazov
vieru nedajte udusiť;
v božských kolískach divy sa rodia,
božskosť nám ony z neba privodia:
uverte, keď chcete skúsiť! -

43

V krajoch velebných slovo božskosti
v jednej sa výšine javí,
v podobe tejto hlasy veľkosti
poddaným dolinám vraví:
Beda, kto v mori vidí len vodu,
kto nepočuje nemú prírodu,
kto v skalách vidí len skaly! -
Zázrak je nemú počuť prírodu? -
Dost' ráz ste sa vy, myšlienky rodu,
slepými zrakmi dívali! -

44

v krajoch velebných slovo božskosti
v jednej sa výšine javí,
v podobe tejto hlasy veľkosti
poddaným dolinám vraví:
výšavu túto ozrutné bralá -
kto zná, kde moc tie masy nabrala -
ako balvany obstáli;
a hrôzy tých skál s ich strašnou nocou
od dávnych našich praprapraotcov
priezvisko Sitna dostali.

45

Boľ ten vrch kedys' peklom, či sitnom
bludným pohanským rodinám,
teraz v století hladnom a sýtnom,
ničím je svojim dolinám.
Čas ešte príde, kde dušiam zemským
Sitno sa stane vrchom diabelským
a krvou čiernou sa spení;
čas ešte príde, že dušiam svätým
Sitno sa stane hradom odkliatym
a meno v "Nebo" premení!

46

Teutónska závišť, blud krivooký
Sitnu česť jeho odobral
vrch neďaleký, bárs aj vysoký,
meno "Paradís" vyžobral:
No na vrch tento, na vrch severa,
modliť sa chodí nábožná viera,
za vrch ten prosíť hnev boží;
severné vetry večne doň dujú;
odniesť ho na juh sa usilujú;
viera tie hory preloží! -

47

A slávy tejto už okamženia
nadšenosť moja videla,
keď lúbosť moja - moje túženia -
na hory tieto letela;
letela, stála; do milých krajov,
do mesta, záhrad, do lúk, do hájov
s dvojakou túžbou hľadela:
hľadela, k skalám vrátila zraky,
tu nesmrtného ducha - zázraky!
v podobe obra zazreła.

48

Ani neverím, musí byť ona
kňaznou tých vyšších bytostí,
ktoré nám tajná kryje opona
v prijasných svetlách večnosti:
Lebo tak mi je pri nej bezmiestno,
hneď' nebosladko, hneď' zas bolestno,
nemožno na ňu sa dívať!
Každú myšlienku v anjela mení!
a sám som ešte nezjednotený,
či ju mám ľúbiť, či vzývať? -

49

A duch ten stojí, na mňa sa díva,
ja stojím, hľadím na neho:
Ale on nebol, jak zlý duch býva,
moc mal on čohos' milého:
Kto si? Mňa lúbosť tvoja zrodila
a krása mi za dojku slúžila,
veky ma k zrade nepohli. -
Skríknem: Bohyňa si ty vernosti! -
Nôh mojich divom prejaté kosti
nevdojak k prachu sa zohli.

50

Tak duše vlastnej velebím dcéru,
zrazu svet zmizne okolo -
zrazu zas svitne - kto mi dá vieru?
Skál sitna tam už nebolo!
Pohronské nivy sa usmievali
očiam hladovým, tieto hľadali,
kde sa bohyňa podela? -
Vtom sa zas ona dôstojne zjaví,
zázračnej knihu mi veličavy
na kvetnú dlažbu prestrela.

51

Prestrela, potom pri mne zastala,
neišla slova hovoriť:
Tvár moja bytnosť túto vzývala,
ruka šla knihu otvoriť. -
Čo je to? Či al-korán Arabov,
či svet magický snáď Barkochabov,
či deje svetovítazov?
Rozhodím ťažké, zlaté zápony,
a krdeľ sa mi pekných odcloní
raffaelovských obrazov!

52

Odhalím prvý. Kde nápis? Žiadny!
Ach, aká driečna mladucha!
Jahody zbiera, trhá kvet vlnadný -
škoda, že tóna bez ducha!
Ona si sedí, zobká jahody,
do vienkov viaže kvetov slobody,
na rtoch nevinné tíšiny:
Bez ducha? Pozri pekný mier čela,
zornicou peknou tichosť vyzrela -
Ona? - ani tieň Maríny!

53

Preč! Odstriem druhý. - Oj, si velebný
oceán v svätej tíšine!
Jak sa uzerá breh ten malebný
v mohutnej tvojej hladine!
Rukami diaľku objíma mora
na brehu socha z bielo-mramora:
Socha! Nie, nadšená deva! -
Ba anjel letkom prachu sa tknúci,
oči blesk, ústa plameň horúci -

Oj, krajšie ona túžieva!

54

Tretí. To vlasta v hradbách Devína?
Srdením líca jej horia,
kušu si tuho, hnevno napína,
už zraky jej strašne moria!
Jastrabie oči za chlapmi letia -
ľúbosťou? - pomstou ony sa svietia
a sypú blesky záhuby. -
To je Xantipa! - Ale Marína
strašnejšie hrôzy v hneve odpína,
lebo vo hneve - neľúbi.

55

Čo ďalej? - Biele vy holubinky,
jak sa ľúbezne ihráte
a nad záhradkou švárnej dievčinky
z očí v oči hrkútate!
Červenou nôžkou párik sa hladí,
pyštek sa druhým pyštekom sladí,
krídeľká snežné žartujú:
Ona sa na ne s úsmechom díva,
zdá sa, že z úst jej hlas sa ozýva:
chudiatka, sprosté milujú! -

56

Potom? - Ach, to je Petra svätyňa
v ohradách rímskej slávy,
velikost' sa v tých stenách vypína,
mramorné vravia postavy!
Tam pred najvyšším posvätným stolom,
okom letiaca k nebeským pólom,
kľací nadšená dievčina
a na jej čele svätosti dúha -
Ona sa modlí? - Ona sa rúha,
keď kľakne zbožná Marína!

57

Čo tie obrazy, mati vernosti,
povedz, čo tie znamenajú?
Či azda mojej drahej peknosti
odbleskom akýms' byť majú?
Maliaru biedny! zmrhal si stíny,
zmrhal si pracné svoje hodiny
a chybels' krásy krajiny! -
Tys' chcel ustáliť let ideálu,
vystaviť chcel si Maríny chválu.
a máš satiru Maríny! -

58

Hrdá je ona. Holomok podlý,
beda ti v krásnej blízkosti!
V zraky si ona hromy vymodlí,
v postavu hrozby prísnosti;
na tvár jej jasné svedomie vzletí,
z čela jej svätosť veľká zasvieti -
oslepneš pred ňou, potvora!

Ale staň pred ňu v jej vlastnej cnosti,
a z ušľachtilej tejto hrdosti
krásnejšia skvitne pokora.

59

Prístup k nej, zlomyseľná klebeta,
vidíš ju a nič neskúsiš,
pekná jej duša ti je zastretá,
sám seba oklamať musíš.
Každé jej slovo hádkou ti bude,
jej pravda v tvojom ťa nechá blude,
zjavenie jej ťa ubije:
Ale jak v bystrom Hrone kamienky,
tak sa tajomstvo mojej milenky
dušiam úprimným odkryje.

60

A keď zabúri nad ňou lós divý,
čo neľutuje anjela,
strach ju objíme nespravodlivý,
hneď by mu v rukách omdlela:
No tu na svoju skríkne nádej,
a na jej ústach hneď sa zasmejú
bezpečné pokoja zore:
a nad lós zlostný alebo skúpy
svedomie čisté jasno vystúpi,
jak hrdé slnce nad more.

61

Počul si tiché vtáčka vzdychanie?
Videl si kvety sperlené?
V tónach nebeských hviezdicky ranie?
Ruží vädnúcich túženie?
Neslýchals' nikdy o srnke milej
v ostrých pazúroch orlice divej,
keď v tichých prosbách umiera?
Ona, keď osud ju švihne prísne,
útlým sa srdcom ku mne pritisne,
ticho si slzy utiera. -

62

Vskutku ja, krásna, vtedy sám neviem,
či závišť cítim, či ľútosť,
tak si mi pekná s tvojím žialením,
tak dvojná vo mne pohnutosť;
a odpusť, jestli kedy tak hreším,
že z tvojho žiaľu ešte sa teším,
čo by som teba mal tešiť:
Odpusť mi túto svojhlavosť malú,
že chcem sa radšej oproti žiaľu
než proti kráse prehrešiť.

63

A keď ťa sladké chvíle obstanú,
mladé tie zmysly jak hrajú!
V každom milého žitia orgánu
tisíc radostí lietajú.
Hneď jakbys' chcela k nebu sa vzpínať,

hneď jakbys' chcela svety objímať
plnás, rozkošných zápalov!
A tu zas v novej som pochybnosti,
či sa mám tešiť z tvojich radostí,
či z tvojich očí krištáľov?

64

No, nežiadam si tvoje radosti,
bárs aj krásne, nevinie,
pre mňa nech trebárs žriedlo sladkosti
zastane, vyschne, vyhynie;
žiadam si ale jednu z radostí,
pravda, tú najprvnejšej veľkosti,
v čase nezmennom požívať:
Radosť tú, večne do tvojich očí,
keď sa z nich radosť nadzemská točí,
s sladkým nadšením sa dívať. -

65

Hron kalné vody búrne valí,
zimný víchor zhora veje,
nad ním mládenec osíralý
stáva, stáva - slzy leje:
lebo v svetoch tých širošírych,
v púšťach tých smutných, divodivých
hodín svätých, pokojných niet;
a tú, čo duša jeho vzýva,
závistná diaľka mu zakrýva,
tú nemožno blízko vidieť!

66

Túžby sa jeho unášajú
v život vyšší prudkým letom,
myšlienky jeho si lietajú
ideálnym slávnym svetom:
Ale zákon ho nevyhnutný
na žalár lósov tmavý, smutný,
ohromným putom prikoval;
a tú, ktorú duch jeho vzýva,
útechu svoju v nejž si sníva,
tú mu za kopy hôr schoval!

67

Odpusť, drahá, keď smutné hlasy
vzdychne k tebe priateľ verný:
Na šťastných hodín živé krásy
tys' bohatá, on mizerný
ty v srdca hradbách uzavrená,
milými svojimi otočená,
nebudíš sa z mladistvých snov;
duch sveta jeho tajnou mocou
vedie búrnou žití nocou
v divé boje ľudských duchov.

68

Podaj mi ruku, veľkocitá,
k ideálnym duší horám,
kde sláva v zlatých bleskodi svitá

slobodných srdcí priestorám!
z výšin tých hľadáme v zmätok nízky,
čo žitím, k hrobu od kolísky,
satanským ramenom vládne:
vidíte, jak blkom horí! -
keď ten padne -
láska svety nové stvorí! -

69

A v svetoch týchto, duša moja,
veľkí sú, čo sú tu malí,
pokoj večný bez nepokoja,
sladkosť, ktorú žiaľ nekalí;
tam zlato krásu nepreváži,
tam slabosť srdce nerozdráži,
závisti tam jedy hynú;
v svetoch tých s vrelosťou srdečnou,
sprisahání vernosťou večnou,
milí ku milým sa vinú.

70

Hoj! jak je sladko žiť s anjelom
hodín anjelských večný rad,
volať toho svojím priateľom,
čo tvorca je svetov a hrad!
Jak je velebno krásu matkou,
cnosť, pravdu volať sestrou sladkou
a pokoj bratom nazývať!
Tu lúbosť pozná oslávená,
pocíti sladko, čo znamená
v nebeskom objatí bývať!

71

Ale čo volám, osíralý
pod jelšami stojac Hrona?
Tam, kde vysoké Sitna skaly,
hlas môj nepočuje ona! -
že nie? Či jej, krásnej, o kráse,
jej, anjelu, v anjelskom hlase,
ľúbeznej ľubosť nespievam? -
keď spevv tieto by mlčali,
sitnianske skaly by volali
tak k nej a k slovenským devám:

72

Slovensko mladé, rodisko moje
aj mohyla mojich kostí!
V tebe mám pekných obrazov dvojce
a dvojce veľkých ľúbostí! -
Ako je krásna tá moja deva,
aká k nej ľubosť vo mne horieva:
tak ty a k tebe, otčina!
Ako tys' pekná, krajina moja
ako mladistvosť milá mi tvoja:
tak pekná, milá Marína!

73

Chcel bych vás objat', kraje rodiny!

náručie úzke, šíry cit:
Jak mi je sladko v nádrách Maríny
objatie vaše pocítiť!
Jak mi je blaho nič, nič nežiadať,
z objemu v objem naveky padať,
troch nebies slasti prijímať!
Vlast' drahú ľúbiť v peknej Maríne,
Marínu drahú v peknej otčine,
a obe v jednom objímať!

74

Ako keď na tie snehové Hole
vraných orlov krdeľ zlietne,
a preletujúc hore a dole,
vše sa jeden s druhým stretne
a samopašne let ich sa kríži,
jeden sa zvýši, druhý sa zníži,
a hneď zas ticho zastanú:
tak na ľaliách ňadier dievčiny
havraních vlasov šťastné rodiny
v letoch tichých sem-tam vanú. -

75

Nad Hronom mladý breh sa ti zjaví
bielou ružou zakvitnutý,
na kvete s rannou rosou sa baví
blesk z nebies čistých svitnutý;
hneď sa korunka jasno pozláti,
hneď sa zas v biely nestín zašatí,
ohňov ni mrazov netuší:
Tu by, Marína, si sa uzrela,
bielosť tých ruží je z tvojho čela,
hra bleskov, hra našich duší.

76

Krajan môj, znáš ty tie dve studničky,
čo v tónach Tatry blýskajú?
Ich nebojasné, blízke vodičky
iskrením jednakým hrajú;
zastaneš pri nich, z ktorej sa napiť?
Z obidvoch! - závisť musí ťa lapiť,
vidiac plávanie žubríenky:
Tak mňa dvojaká túžba napadá
a zmysel každú okúsiť žiada
sperlené zraky milenky.

77

Ktože by kvet ten poľného maku
na tých ústach nevidel rád?
Jak by peknému nečaril zraku
pod rtom kostiek slonových rad?
Na úst tých milé, plné karmíny
mladosť si sadla mojej otčiny,
na zúbky bielosť neviny:
Zväzok tých farieb nie je náhoda,
tu mi podáva matka príroda
dve farby môjho národa.

78

Na kvetolúkach v Sitna doline
v hrách slovenských devy stoja
a ozýva sa v spevnej rodine
slávne: "Hoja Ľunda, hoja -
Krásne klínčeky sa červenejú,
a králikov sa stá, stá belejú,
a jaro s nimi pohráva:
Tie hry, tie kvety mi vystavila,
lenže v útlejší obraz zavila
v lícach milej matka sláva.

79

vieš, keď zornica lieta si mladá
v nedbalkách, to v rannom stíne,
a milého si Chasona hľadá
po vysokej Javorine?
Keď zora nočné oblieka šaty
a tónou zastrie palác svoj zlatý,
zrakom smrteľným ukrytá:
tak v pekných chvíľkach jednej hodiny
deň bielych ňadier mojej Maríny
sto ráz zapadá a svitá. -

80

Na horách našich mládenec stáva,
spev jeho kvet duše jeho;
zápasy bohov on nerozpráva, .
nie huk rytierstva starého;
hlas ten nezvoní bitky pradedov,
nehlási spev ten krivdy susedov,
nie bičov sveta hromoplesk:
začrie si do prs, lúbošť zaspieva
a poľom svoje žiale rozlieva
a nádejí budúci blesk.

81

A žiale svoje poľom rozlieva,
že je svet aj krem otčiny:
a bole svoje poľom previeva,
že tam niet jeho dievčiny;
do vekov nových hlas jeho letí
a blesk úfania z tvári mu svieti. -
No ňadrá vernej slovenskej devy
k prsiam primkne verný šuhaj;
slávne v spievankách zazvonia hnevy:
svetom budeš, úzky môj kraj! -

82

lúbošťou pekná vzdychla si deva,
to dušou striaslo šuhaja,
ohlas prs mladých Sitnom zaznieva
a letí do Tatier hája;
a veľký háj ten ohlasy zdvojí
a na juh a na sever vystrojí,
tam znie Uralom, tam morom:
a ďalej svetom celým vykročí
a spieva lásku s veľkým chórom,
a zas sa v jej prsia vtočí. -

83

Dobrú noc; tichý, sladký sen,
krásna moja! - Pozdrav pole
milé od strán, kde býva ten,
nad ktorým čnia snežné hole!
Pozdrav tie vrby, dom ten celý,
v ktorom si prvé lásky strely
do prs verných mi strelila;
pozdrav mi šitno, kraj ten celý,
kde oči po prvé videli
tvár, čo mi večne je milá!

84

Tak dobrú noc! Ja za horami
zostať mám, kde Hron sa točí,
a tešiť sa s nebies hviezdami,
so sestrami tvojich očí;
keď jedna z nich; čo ráno žiari,
pozdraví zore tvojej tvári,
rozpomeň sa na lásky moc
A zas; keď mesiac vzlietne bledý
na Hrona breh si spomeň vtedy,
spomeň si, drahá! dobrú noc!

85

Nad rozvinutým púčkom zastala
Marína bieloruzovým;
letačka tmavočervená, malá
sadla si k ústam púčkovým:
Zore na zlatých horách zastali
a svetom diamanty rozosiali,
perlami zastrelili kvety;
a s pompou touto syn húsenky,
jak lístok z lípy, k ruži milenky
zlietol na klamné zálety:

86

Ty si obratnú ruku, predrahá;
jak strela za ním vystrela;
cifrovaného vernosti vraha
už v prstoch svojich s' videla:
Na jeho prášky krásne s' hľadela
a tvár sa tvoja pekne zardela,
ľúbilas' vážna pekného -
v jeho si zradné oči pozrela
a hnevom tvár sa tvoja zastrela,
ústa zhrmeli na neho:

87

Motýľu zradný! srdce ti bije
strachom pod prstma mojima;
a v ňom sa špátna nevernosť kryje,
keď sladkú ružu objíma!
vidíš tie slzy na lícach ruží,
čo od svitania bolestne túži
po ihrách tvojich láskavých?
Ty lietaš; zlodej, od milej k milej
a v lakomosti tak bezočivej

Andrej Sladkovic - Marina
med kradneš z ústok voňavých.

88

Čo si nezostal radšej zakliaty
v červíaka večnej podobe?
Alebo čo si, smrťou oviaty;
nezostal v hodvábnom hrobe?
Načo zlodeju krása prírody?
Načo zradcovi krídla slobody?
Podlosť má byť zemeplazom! -
Aj ľudská myseľ v tom zabľúdila,
že ťa byť slávnym ona súdila
z mŕtvych povstania obrazom!

89

Tak si ty, verná, pekne horlila
nad svojim rabom krídlatým
a tvojich ruža líc sa rozvila,
ohriata plameňom svätým;
ako si krásna, keď krotkosť tichá
z ňadier milostných pokojne dýcha
na svet nevinné pokoje:
Tak si velebná, keď' cit tvoj statný
vznesie sa mocne v zápal posvätný;
šľachetné vedúc rozbroje.

90

Hnev pomste podlej začasto slúži;
hnev závišť mečom ozbrojí;
hnev náruživé aj duše súži,
hnev aj s zločincom obstojí,
Nech ale kričí svet o pokoji;
nech počuť nechce o žiadnom boji,
nech hynie v mŕtvej porobe!
Marínu znajúc; chápem rukama;
že hnev svätý je len láska sama,
ač v inej ducha podobe:

91

"Bohyňa moja, krásy kráľovná!
Anjel dobroty, neviny!
Perla ľúbosti a Lade rovná!
Môj svet, môj poklad jediný!
Ty túžba duše, ty nebo slávy!
Koruna dievčat, diamant blýskavý!
Môj život; nádej moja!
Ľúb ma; potom už bárs celý zhyniem;
bárs sa aj v časných svetoch pominiem,
zbavím večného pokoja!"

92

Takto podlízač, ač v duši jeho
prázdnosť sa pustá ozýva,
a krv takého planca nízkeho
telesnosť hrubá rozrýva:
Na ústach jeho posvätné sľuby,
a v srdci jeho strely záhuby,
a v zrakoch oheň nečistý,
po vrchu krásy; vnútri hnusota,

Andrej Sladkovic - Marina
v prsiach je zrada; v tvári dobrota,
inšie cit, hlas inšie istí.

93

Tu ona mlčí a hviezdne oči
sklonia sa v panenskom studu;
noha poslušná nabok odkročí,
vidiac líškovú obludu:
Oko to, v letku na tvár podlahy;
padne na prsteň vernosti drahý
a stud sa na hnev premení;
a strážny anjel; čo sa z nej rodí,
kedykoľvek zrak na prsteň hodí,
takto jej slová odmení:

94

Chlape, nemýľ sa! Lúboť má zraky
bystrejšie nad zrak sokola;
ačpráve slepých lúboť mraky
nezmizli ešte dohola:
Teraz si sama oči zaviazala,
lebo aj tak sa zriedka ukáže
úprimný milý a milá;
no, ale lúboť mojej priateľky
oči má jasné a zrak tak veľký,
že sa ti na dno prebila.

95

Nač sa namáhaš? veď tvoje slová
sú podvrstvené bláznovské!
Jej krása tisíc krás je osnova,
jej cnosti - cnosti obrovské! =
Slepý ku zlatu slnca prirovná,
ale lúč slnca čistá, čarovná
len slnca zostane sláva:
Tak keď sa špatník na krásu díva,
chválami svojimi ju len prezýva
a do špatných jej nadáva: -

96

Ver', pravdu ty máš; cherub velebný;
ochranca mojej Maríny!
Lež zdá sa mi tvoj hnev nepotrebný,
nač sú večnosti hodiny?
Satan je taká nešťastná vláda;
čo sama seba klame; okráda
v zlomysli z neba vyhnanej:
Čo jej uškodí podlízach planý?
Jej cnosť nepojme ani neraní:
klam jeho pravdou je na nej!

97

A čo; vy spevy, srdcom vysokým
obrazy svoje ceníte?
Vy zrakom tiež snáď len krivoookým
veľké na malé meníte! -
Nie, ľudia boží, veď krása milá
lásku jej mannou cnosti krmila,

tá i nás chodí krmievať:
že hlas náš slabý; samy uznáme,
ale úbohého, čo robiť máme?
Nám je nemožno nespievať! =

98

v blízkosti tvojej, moja Marina,
sto citov z duše mi kypí,
k tebe sa život celý pohýňa
jak roj včiel k sladkostiam lipy:
Ústa mi prímru k rubínom tvojím,
myslím si večne, že nerozdvojím
prah duše od duše prahu;
srdce mi do brán prs tvojich bije,
lebo tam ono lúboťou žije,
tam hľadá otčinu drahú.

99

Svety závistné medzi nás stali,
roztrhli blahé objemy:
Čože mohutné časy získali,
rozlúčiac nebo od zemi?
Láska na zemi nebo stvorila
a nás naveky zväzkom spojila,
ktorý sa nedá rozlúčiť:
vytrhnúť srdce môž' osud divý,
blesk očí zhasí hrob závistlivý:
lúboť nemožno umúčiť!

100

Nad mladým čelom zahrmla, zmiznú
tône letiacich osudov,
do mladých citov bôle zahryznú,
nádeje prejdú do bludov:
Mládenec, voľ si zo svetiel žitia,
pokiaľ ti časy moc neuchytia,
hviezdu voľného nadšenia,
z ktorej by svätý pablesk jediný
cez všetky tvojho žitia krajiny
rozlieval svetlo spasenia!

101

Nehoden srdca, rozumu, hlasu,
ni očí, uší i času,
kto v svetoch duší nenájde krásu,
juž by zaľúbil v svätom úžasu;
a ku sláve sa iste prebije,
kto v jednej kráse pre všetky žije
a za ňu horí, o nej hovorí,
z nej si činnosti hory otvorí.
Z nej borí, tvorí, jej sa pokorí,
zlosť z jej priestoru vymorí!

102

Moja je ona! z čela svitajú
zálohy srdca vrelosti,
z líc krásnych, z hviezdnych očí volajú
pamiatky mojej lúbosti:
Na sladké ústa ústa primreli,

aby oboje zjavne vedeli,
čo sa srdcami ozvalo:
Dušu mi dala, ruku sľúbila,
všetko objatím vrelým stvrdila:
tak čože sokom ostalo? -

103

"Mária milá, vstaň! uchyt krásne
dieťaťko, poklad náš drahý;
Jeruzalema mesto nešťastné
svoje naň vysielá vrahy!
Vstaň, milá! chvíľa čím neodbije,
srdce sa naše bezpečne skryje
v tichých dolinách Siona!"
A duša matky hrôzy pocíti,
perlu života svojho uchytí,
tajdú: dieťa, on a ona.

104

Na púšti krotká samota stojí,
cédrový chládok tam vonia,
tu je syn útly azda v pokoji,
pútnici verní sa sklonia,
jeden i druhý dieťa ustíska. -
No hrom Heroda ďaleko blýska -
rodinka, ďalej od neho! -
Vstanú, závistnej diaľke neveria,
kroky splašené rovno zamieria
na brehy Nílu svätého.

105

A keď už zomrel tyran psohlavý,
k otčine zas zatúžili,
šli a od srdca dieťaťko slávy
na svätozemí zložili:
a s podívením sa čudovali
nad tým, čo kryli a vychovali,
čo v staji hrialo hoviadko. -
Tak, drahá, straší aj nás lós čierny:
tys, mati útla, ja otčím verný,
svet Herod, ľúbosť dieťaťko. -

106

Vek náš je taká próza netrebná,
že nič v ňom nemáš svätého;
idea mu je snárstvo velebná,
a vo fabrikách boh jeho:
Do šiat lásky sa sova oblieka,
krása v otroctve potrieb narieka
a vernosť každý vysmeje.
To je tón času! povieš. Mne ľúto,
lebo tón tento veku tomuto
špatne na pohreb zazneje.

107

Ku krásam slávnym ideálu,
obraz môj drahý; primrime!
Na biednych hanu lebo chválu

vyšším citom zabudnime:

Nech šťastie svoje tí si majú,
čo vo hmlách svojich nepoznajú
rozdiel medzi zemou, nebom!
Čo v krásach žijú mnohotvárných,
tí nevážia si krikov márných,
tých, čo žijú samým chlebom. -

108

"Čože ten potôčik pod tou skalou hučí,
či hádam tú svoju skalu ľúbiť učí?
uč len, uč, potôčik, ľúbospevným hlasom:
Čo sa nedá chvíľkou, to sa podá časom.
Ľúbosti, ľúbosti, mala som ťa dosti,
a teraz ťa nemám ani za dve hrsti:
Ľúbošť moja zvädla, ale ona skvitne,
keď milý zastane pri vysokom Sitne."

109

Pamätáš, drahá, keď s' tak spievala,
kvet medzi kvetmi milými?
Vetríkov chladných ihra prestala
šušťať lístkami útlými,
a nezábudky ticho slúchali,
fialky vône dýchať prestali,
východné zore žiarili,
a z očí na tvár, na kupku z tvári,
čo kvetom čerstvé doniesla dary,
v ligote jasnom jastrili.

110

Už sa ti rtíky boli objali,
slová zreteľne odzneli,
ešte sa hlasy kies' ozývali,
akoby dial' spievať chceli.
Ústa milostné, už ste ustali?
Či by ste ozaj na to nedbali,
že srdce ďalej chce spievať? -
Nie, k službám srdca vždy sme hotové:
čo teraz spieva srdce, nepovie,
tajomstvá nechce previevať.

111

Tak si len nôti tá moja drahá,
a vetrík vôkol nej šusti,
a z kupky prší krištáľna vlaha,
zo stromov kvetodážď hustý;
a kvety zasa vonne dýchajú
a vďaky peknej panej dávajú
za bystrú vlahu života. -
Blýskavú kupku ona odloží
v paseke hustej, v zakvitlom hloží,
a zas sa vzdiali od plota.

112

Zrakma tajnýma okolo hodí,
nôtiť si nemo prestane,
trávou sa bujnou skokom prebrodí,

nad kruhom milým zastane:
a biele ruže milú poznajú
a korunkami ctivo kývajú,
počuješ? Každá sa núka!
Trň ju upichnúť každý sa bojí,
lebo v suchotách bôle ich hojí
jej dobrá, pečlivá ruka.

113

Ružičky moje, kvety čistoty,
čo sa vy ráno rosíte?
Či o zbavenie trňovej psoty
v slzách perlových prosíte?
Ja som vás prísnych, pichtavých pánov
a vetrov divých, kvetín tyranov,
na večné veky zbavila:
abych vás lásky svojej k ozdobe,
k obeti vďačnej na otca hrobe,
do vencov krásnych zavila.

114

Že ste slobodu svoju stratili?
Zo mňa si príklad vezmite:
Nač by ste v divej slobode zhnili?
Slávne otroctvo prijmite.
Že krása vaša skoro uvädne?
Šťastný, kto lásky v obeť zapadne,
prach jeho bude poctený!
To osud krásnych krásu vystaviť,
v okamžení na jednom osláviť
a padnúť v svetov premeny. -

115

Tam si do tône lipy sadneme
na lono bujnej trávičky,
objímať jedna druhú budeme
vo vencoch lásky, ružičky!
Vernosť si večnú sľúbite sväte,
vernosť do smrti si zachováte,
zradkyňa, ktorá odpadne!
Ten smutne zhynie, kto sa rozlúči:
šťastný, kto v sladkom lásky náručí,
jak vy, milené, uvädne!

116

S tým si sa, švárna, pekne sklonila,
ruže si lonu zverila,
sama si sebe v pamäť vodila,
komus' tie vence určila:
a ružu k ruži svorne si víla,
ku každej slovo s' prehovorila
o zväzkoch lásky si snila;
vtom si zrak bystrý nabok hodila,
sebou si trhla - skríkla - skočila -
čo si to za div zočila? -

117

Oj, ty mátoha! hadisko škúli

v blízkosti šumnej Maríny,
hlavu si k chvostu pokojne túli,
má miesto očí rubíny;
koža sa na ňom jasne ligoce,
na hlave sa mu tuho blyskoce
požiar diamantov východu:
kto to už teraz snadno rozsúdi,
čo ten Indián pod Sitnom blúdi?
či osov nosí, či škodu? -

118

Smelé má srdce moja dievčina,
ostane oddaná bohu,
a dvojazyčník krotký začína
satanskú svoju úlohu:
"Dcéra krásoty! never tvárnosti,
ktorú na seba anjel milosti
pre šťastie tvoje prijíma;
on ti priateľskú donáša radu,
keď dušu tvoju spanilú, mladú
nešťastie tvoje objíma."

119

"Budúcnosť tvoja zreteľne leží
pred duchom mojím odstretá,
cez ňadier tvojich päťoro mreží
zrak môj mohutný prelieta;
na dno sa srdca krásneho dívam,
ľúto mi, že tá, ktorej cnosť vzývam,
bič vlastnej biedy bozkáva,
a právo svoje, právo ku blahu,
otroku svojmu a svojmu vrahu
v láske zblúdilej podáva."

120

"Mocnosti divé, katov života
vždy nenávidím a haním:
kde duše čisté napadne psota,
jej jedy mocne odstránim:
Nežiadam žiadnu zlatú náhradu,
len počuj hlas môj a moju radu,
chráň, chráň sa slepej ľúbosti!
Strašné osudu víchrice dujú,
v besnote svojej sa nezmilujú
nad kvetom útlým mladosti."

121

Devu nevinnú jaksi zmútili
slová tajného zlosyna,
ťahy jej tváre tiež zasmútili
nad tým, čo satan spomína.
Vidiac jej zmätok, zvodca sa teší,
a v srdci jeho radosť peleší,
radosť satanskej zábavy.
"Len si nevernosť pripušť do duši,
oslepi láska ťa aj ohluší!"
a nahlas ďalej zas vraví:

122

"Mraky nešťastia, čiernavy bojov
nad milým твоjim vstávajú,
nad budúcnosťou jeho a tvojou
havrany veštiac kvákajú:
Jestli osud svoj k jeho pripojíš,
tak rany svoje nikdy nezhojíš,
zahynieš v búrach boľastí!
Či ten lós tvoje zaslúžia krásy,
aby si mrela života časy
so synom tisíc nešťastí?"

123

"Odriekni sa ho! povedz len slovo,
spas ty mňa, spasím ja teba;
zhodím hneď rúcho toto hadovo,
do svojho vstúpime neba:
V slávy úslní budeš tam bývať,
všetky radosti žitia požívať
v rukách pekného milenca:
a čo bych celé mal schodiť svety,
poznášam všetkých radostí kvety
do tvojho blaženstva venca!"

124

A krása tvoja, milá, zastala
jak socha Lady nitrianskej
a dušu svoju ta si poslala
svetom výstrahy satanskej:
Ona sa zasa skoro vrátila,
strach tvoj a smútok mocne sklátila
a slovo viery preriekla;
srdce preniklo veľké nadšenie,
hlas jeho statný tak sa rozženie
k zradnému poslovi pekla:

125

Duch dobrý duši mojej sa zjavil,
ty zloboh v hada zakliaty!
Na skale viery tvoj sa zastavil
kúkoľ do prs mi rozsiaty. -
Čo bys` pozbieral hrôz všetkých hromy,
čo bys` vyhrnul ohne Sodomy
na pole mojej ľúbostí:
hlas tvoj len srdce slabé naplaší,
ale ver' nikdy on neprestraší
nezvratnosť mojej vernosti! -

126

Zavolaj všetky šelmy satanov
s pokladmi či so strelami,
mocnejší vládne svojou obranou
nad panenskými prsami!
Ja som sa jemu večne oddala,
prísaha srdcia naše zviazala,
zrušiť ju nieto znožnosti;
a nech svet vojská, delá posielá
na lós môj, ja som mocná, veselá
na zámku mojej vernosti!

127

Strhnúť ti špatnú larvu obludy
a vrátiť ľudskú podobu
chcela bych, čo by v odmenu čudi
žiadali moju porobu;
ja bych rabkyňou bola človeka,
duch tvoj v temnici diabla narieka,
čo sa otroctvom nadýma;
lež to je právo duší a času:
láska len lásku, krása len krásu
v obetiach večných objíma.

128

Akéže blesky sú tvojho blaha?
Východných perál hromady?
Hrozien Madeiry prevzácná vlaha?
Či peruánske poklady?
Hodvábnych postieľ mäkká lahoda?
Či jedál chutných hojná pohoda?
Či hnát sa v šarláty kryje? -
Láska spať na svoj pokoj chodíeva,
láska sa v krásy svoje odíeva,
láska lásku je aj pije! -

129

Aké sú hromy hrozných vlád sveta?
Či jesto aké nešťastie?
Asnáď jazykov zlostných klebeta?
Asnáď kde citrón nerastie?
Že len daktorí berlou vojvodí?
Že meče v krvi živej sa brodia?
Že kto so zrodí, umiera?
Hádam temnica, centové putá?
A či nevinnosť v oheň obutá? -
Láske je bieda chiméra! -

130

Trasie sa vina pred prísny súdom,
ľaká sa maznák chudoby,
bojí sa slabosť boriť s osudom,
strach nevie nazrieť za hroby,
bázeň pred vlastnou tôňou sa chveje,
veľkosť malému strachu naleje,
zúfalec nezná večné nádeje,
otrok sa ľaká ručnej poroby,
telom zimničné zvládnu choroby:
láska sa strachu vysmeje! -

131

A čím vie peklo zdarnejšie hroziť,
ako keď hroby spomína?
Môže sa satan na smrtiach voziť,
mne je nesmrtnosť rodina:
a moja vernosť a ľúbosť moja
žiada si chvíle, čo duše spoja,
keď lásku večnosť zavije. -
Čo je nesmrtnosť? Hrob všetkých hrobov,
osoby milé jednou osobou:

láška smrť žitím zabije! - Andrej Sladkovic - Marina

132

Milý môj! s tebou žije, umiera
vždy verná tvoja Marina,
nech ju v objatí tvojom udiera
jak chce bolesti hodina! -
Ty ale, peklom vyslaná špata,
viď prsteň tento - či je zo zlata,
či z dreva, mne všetko jedno:
Nezábudka tá, čo na ňom svieti,
so mnou časnosti brány preletí -
uzri sa, aké si biedno!

133

A to prsteň môj, môj prsteň, milá,
spod ruže bielej s' odkryla,
vernosti vraha ním s' oslepila,
zrada sa lásky zdesila! -
Oči sa šelme besno ziskrili,
pysky sa jedom divým spenili,
ale sila v ňom vymrela;
ešte sa zvíja, ešte sa krúti -
dobrota tvoja nad ním zasmúti -
a noc ho večná požrela. -

134

Vy, géniovia jasných ľúbostí,
zrušte čas, zrušte priestory,
hodiny zmorte v mori večnosti,
zváľajte protivné hory!
Alebo hláste, bite na zvony,
že láska nové dáva zákony,
obyčaj mŕtva že padá;
Nech chýr ten šťastný svetom zazneje,
že už šľachetných duší nádeje
nemorí osudov zrada!

135

Hron môj, Hron silný! rozkáž tým vodám
koryto rúbať cez hory
ku tým kvetnatým, zlatým dolinám,
ktoré raj vysoký tvorí!
Potom ja sadnem v člnka kolísku,
vozit' ma budeš na lúku blízku,
kde ona blúdiť chodievala;
ona ti každú vlnku pozdraví,
spýta sa každej: či je ten zdravý,
čo na tvojich brehoch spieva.

136

A vy, sitnianskych skalín ozveny!
krídla si bleskov pripnite
a každý jej vzdych mne zasvätený
ku sestrám Holiam pošlite:
Ona vás za to, keď snehy zašli,
vencami z kvetín vašich okrášľi
a s každou zorou pozdraví:

a ja s radostou k vám chcem chodiť
a v chválospevoch hlasných slávieť
vrch slávny rodinám Slávy!

137

Ha! čo to chyžou mojou letelo? -
Lampa sa dvojmo zjasnila,
ako holúbka let zašumelo,
krv sa mi k srdcu stesnila,
kýsi cit blahý v srdci mi skvitol:
Čo to? Či nocou blesk slnca svitol?
Či je to pohronská víla? -
Nie je to ligot Fébovho syna,
nie to šum devy od Lučatina: -
spomnela na mňa si milá.

138

Spomenula? Ha, ty zrada vernosti,
nepriateľ s tvárou anjela!
Či láska láske kvety ľúbosti
len na okamih posielala? -
je to tá vernosť? je to prísaha?
Vzbúri ťa, zmámi a tu ťa nahá,
nedbajúc tvoje náreky!
Ľúbošť chce večnosť, spomienkam kl'aje! -
Ale čo blud môj jej cnostiam laje?
Veď ja som pri nej naveky! -

139

Nač bys' ty, drahá, za hory tieto
v spomienkach verných chodila?
Veď tu milého tvojho ti nieto,
tým by si vernosť zhubila. -
Nad Hronom jeden mládenec býva,
kto zná, či žije, či sa len kýva,
s deťmi sa hráva a sníva:
Tam nechoď, lebo to vás rozdvojí,
keď sa spomienka k nemu vystrojí,
milý tvoj pri tebe stojí.

140

Jednota duší, tá čistá, vrelá,
ona je, čo v nás sa ľúbi,
keď zákon života rozplaší telá,
tým zväzok verný nezhubí:
ale nešťastné vy, oči moje!
a úst vysmädlych túžiacie dvoje,
vás rozlúčenie znivočí!
Srdce spanilé rado sa delí;
šťastný, kto s pekným srdcom spriatelí
aj med úst a slávu očí! -

141

Milo je večnom o jare snívať,
v myšlienkach svetmi sa nosiť,
blaho od zeme k nebu sa dívať,
slobodným reťaze nosiť,
sladko je túžiť, sladko spomínať,

sladko je v nádejach sa pohýnať
k skutočnej blaženstva zemi;
slávno je, keď zem s nebom sa spojí,
kde si duch s telom krásne pristrojí
nebesko-zemské objemy! -

142

Neznáte doby, v ktorých slabosti
sa v mohutnosti prerodia?
Neznáte doby, v ktorých trpkosti
cit sladký s sebou privodia?
Neznáte rany, čo uzdravujú?
Neznáte šťastných, ktorí bedujú?
Sebca, čo sa obetuje?
Na moc ľúbosti tak si spomnite
a divnú dvojjednotu vidíte,
kde duša dušu miluje.

143

Ale všetkému hodiny bijú,
žitie za žitím umiera,
krásky sa v bezdnú minulosť kryjú,
čas, ten Skýt, svety zožiera;
čas, nenápeľník, pomníky zväľa,
čas prachu poddá paláce kráľa,
čas kvety milé otrávi,
čas hviezdy zráňa, more vysuší,
čas city stiera z blažených duší,
čas všetko zhubí aj spraví. -

144

Ty plačeš, krásna? - Čo bys' smútila?
Barbarstva časov sa neboj!
Tvoja sa krása v duši mi skryla,
vítazstvo tebe a mne boj!
Čím duša moja žije a cíti,
poklad krás tvojich mi neuchytí
Džengis hodín, vekov Batu!
A keď raz dychom ostatným zdýmam,
skelet tvoj ešte raz poobjímam,
a zložím kosť suchú blatu. -

145

Svet vraví, že mám diamanty v očiach,
anjelské farby na lícach,
každý vlas v mojich vraných vrkočiach
že mám krás vo stách, v tisíciach,
že v spevoch mojich nebo sa javí,
že vládnem krásou čarnou, svet vraví:
bárs je komusi to sláva,
bárs posmech z chvál sa týchto ozýva,
ňadrá dievčenské úzkosť prerýva,
duša moja v žiaľoch pláva. -

146

V žiaľoch že krása krásy devinej
slávy má len okamženie,
že čas, ten divoch, slasti nevinnej

raj z duše mladej vyženie:
že ako hlasy večerné zvona,
ako šum tajný šumného Hrona,
spev môj v prsia hluché bije,
alebo keď aj do čujných padá,
i tam len svoje žiale rozkladá
a ich pokoj len rozryje. -

147

v žiaľoch sa topí srdce dievčiny
a bledý tieň zalieva tvár,
že partu mladú strhnú hodiny
a svadba je slobody kar;
lebo mládenských krás voľné kráže
svätá jej vernosť ľubiť zakáže;
a starostí hrudnatý svet
zahace peknú prázdnotu duší
a búra hrubých robôt ohluší
citov dievčích pekný predmet!

148

Duch devy plače, horko narieka
nad ľúbosti svätej skazou,
že kvet jej s poľným kvietím uteká,
krahne ostrím divých mrazov;
ľúbosť devina je cit bez hlasu,
vyšvihnúť nesmie sa nad zvyk času,
vyznať musí, čo neverí;
poslušnú dušu úbohej dcéry
s chlapom cudzím, ba odporným zverí
studený prsteň materi. -

149

Bôle zaplavili ňadrá devy
a krásy jej smútok stiera,
že duše peknej sväte výlevy
v medze úzke svet zaviera:
Čo môže deva v sebe založiť?
Keď druh jej umrie, ako môž' ožiť?
Ach, pre devy cnosť poľ'a niet!
Služba jej panstvo, pokora hrozba,
zbraň jej sú slzy, právo jej prosba,
a víťazstvo devy? - Obeť! -

150

Oj, drahá moja, sestra spanilá,
zotri slzy z hviezdnych očí!
Ver, ruka, ktorá krásu ranila,
ranou vlastnou sa znivočí:
Obetuj sa len! - Veď v tom sa snuje
všetko, čo človek žitím menuje:
že moc ľudská, nástroj duší,
skrze bezprávie právo dostáva,
keď padá svetu, bohu povstáva,
nebo stavia, keď zem ruší! -

151

Peknoty tvoje vzlietnu do svetov,
kde žriedla sú blaženstva krás,

tam ovenčí ta z nezvädlých kvetov
rukou svätou pletený pás:
Tam tvoja krása v slávu sa zmení,
pekný duch hrudou tu obťažný
v priezračný tieň sa zahalí:
jasný šat duše zore obstanú
a duše slncia, oči, dostanú
vzývania miesto pochvaly. -

152

Ale nač spievam tomuto svetu
krás jej nebeské zjavenie?
Veď on za pravdu drží klebetu,
skutočnosť mu je mámenie. -
Už kričí: "Ľudia! tento je v blude,
takých krás nenie, ani nebude!"
a listy tieto rozdrapí: -
Dobre máš! veď tie moje piesenky
sú proti krásam mojej milenky
vskutku len tône a strapý!

153

Bratko! krkavec diamant ukradne
do smetí hniezda ho skrýva:
Či on, že poklad je to, uhádne,
keď naň sa, mrchožráč, díva? -
Prázdny božskosti boha neslávi,
a o ideách medveď mumlavý
v zápaloch svätých nevraví;
krása krásy sa len krásnym zjaví,
len láska chápe lásky výšavy,
sláva len slávnych oslávi. -

154

Jedným sa ľúbosť v holúbkov páre
lebo v hrdličkách zjavila;
druhým sa v plamennom citov požiare ;
od srdca k ústam pálila;
tým striel podobu na seba vzala,
týmto sa putom zlatým zazdala,
inším sa v kvietky ukrýva:
A mne sa. ľúbosť v strašných úkazoch,
v hromo-bleskových veľkých obrazoch
úžasno-slávne ozýva! -

155

Osudy moje kryjú čierňavy,
svet je studený; my vreli;
v bití jej srdca hrom sa mi javí;
v blesku jej očí blesk strely.
Vernosť jej prsiam mojím podala
magnet Franklinov, aby blýskala
len mne v srdce ohne lásky. -
Porekadlo, že diaľ je od hroma,
kto ďalej býva vraj od Paroma:
mne je tá pravda v otázky.

156

Čím dial ma nesie moje určenie,
tým väčší blesk jej ma páli,
tým mohutnejšie túžby búrenie
do nádiar mojich sa valí:
Ale keď pri nej - keď pri nej stojím,
že uhoľ spraví zo mňa, sa bojím,
jej krásot blýskavé prasky;
a keď ju ruka moja objíma,
všetky mi údy lomiac prejíma
moc električná jej lásky.

157

Ku jej vernosti moja primrela
v nekonečný jednotný ráz,
môj život ona v svojom zavrela,
ona, vidín mojich obraz!
A nech dnes padne sveta opona,
bárs bych ja mohol, bárs chcela ona,
nič, nič zväzok náš nezruší!
A keď zhučí hlas smrtného zvona,
v krajoch zazvoní Orióna
harmónia našich duší.

158

Či vidíš, drahá, tie vodné hory?
Či vidíš živlov divý boj?
Vlna sa s vlnou zúfale borí:
kde tu tichosť, kde tu pokoj?! -
Ty zostaň, moja, na brehoch milých,
v kvetínach teš sa hájov spanilých
a snívaj tiché sny žitia:
Už veslom klope čln nedočkavý,
mňa nech či k hrobu, či k brehom slávy
búrne moci tieto schytia!

159

Či vidíš, moja, tie divé vody?
Či vidíš ten príchodzí čln? -
Hoj, more, pekný obraz slobody,
navrch vezmi ma svojich vln! -
A strašný ohlas oceán hučí:
mládenec devu v svojom náručí
túli ku srdcu vernému:
a ona rukou hrdlo objíma
a ústa k vrelym ústam prijíma
a vrúčne vinie sa k nemu.

160

Jak keď poľovník srnku by zduril
spod kvetného kruhu chladu,
tak rozlúčenia ohlas pobúrila
myseľ hrdú, dušu mladú:
Odviaž ten člnok! spolu sadnime,
padajme spolu, aj spolu žime,
jedno to, či boj, či pokoj!
Čo je ručiacich vln týchto sila?
Vyššia moc s tebou mňa zjednotila,
s tebou, milý mládenec môj!

161

Mohutný je hlas tvojej ľúbosti,
drahá duša mojej duši!
Ale či hlasy dievčej útlosti
osudov hrom neohluší?
Tys' lásky slasti už okúsila,
ale nenávisť si neskúsila,
ktorá v divých svetoch brojí.
Tak ostaň, milá, v tichom pokoji,
na čas nás osud porozdvojí,
na večnosť nás potom spojí. -

162

Oči švárnej sa hnevom ziskrili,
ruku strhla z mužských väzov:
Či máš ty milú, zradca môj milý,
z pokolenia zemeplazov? -
Nehodná som ja za veci slávy
aj žiť, aj umrieť? - Chlap ostýchavý,
v číne ty choď, ja viem plávať! -
Azda tie ruky, čo vziať ma nechcú,
keď nad mrúcou sa vody zarehcú -
pozde - budeš mi podávať! -

163

Podaj mi ruku, veľkocitá,
k vysokým tým duší horám,
kde sláva v zlatých bleskoch svitá
slobodných srdcí priestorám!
Z výšin tých hľadáme v zmätok nízky,
čo žitím k hrobu od kolísky,
žitím slabých duší vládne:
Kde srdce za krásu horí,
ľúbošť svet vlastný si stvorí,
nech potom prach v prachu schladne.

164

Vstaň, žitia môjho pekná družica,
poľmŕtvych snov sa sprostíme!
Už ružoprstá kýva zornica,
šírym svetom sa pustíme!
Vstaň, moja! viďme tvár zeme, neba;
pod seba, kolo seba, nad seba
zrakmi ľúbosti pozrime!
Vstaň, drahá! smelo nad ľudské biedy,
nad zemských bôľov odporné jedy
na krídlach lásky vzlietnime!

165

Kde ma to vedieš, kde, druh môj milý?
Veď nám zem z očí zmizela!
Tam, keď cit pekné hviezdy vábili,
nad hlavu vždy som pozrela:
Teraz sa všade vôkol nás trasú,
jak sa pod šitnom jahnenca pasú
vôkol bystrého pastiera. -
Vidiš tých svetov nebeských zväzky?
Ako milostne tie zlaté vlásy
jedna na druhú prestiera!

166

Zdá sa, že jestli jedna z nich padne,
celý ich krdeľ zahynie,
zato z nich žiadna nezblúdi zradne
a jedna k druhej sa vinie:
Práve tak naše srdcia tiež žijú,
vjedno sa vinú a vjedno bijú.
Kto zrása tie milióny? - ;
Čo planét nový, to nová sláva! -
Tu ľudským dušiam božstvo podáva
života sväté zákony!

167

To božie slnce v prostriedku stojí,
cár veľký v svojich rodinách,
okolo neho všetko sa rojí,
krúti vo večných krajinách:
Tak v žití nášho spolku premilá
rozmanitosť sa tiež rozmnožila
v obec zázračnej šírosti;
svätá cnosť v centre srdca horuje,
vôkol nej viera, láska koluje,
jak hviezdy prvej veľkosti.

168

Čo majú tieto svetov lampady
s mokrou Adrié hladinou?
Či v zrkadle tom vidia sa rady?
Či blankyt mora rodinou? -
Pozri, tam hviezdy si posadali,
akoby nebom diaľ nevládali
a novú by pili vládu:
Pozri tam, drahá, spustíme sa zhora,
tam moci neba a moci mora
v jednom vidíme pohľadu.

169

Vodný ty obor! aby ťa z Ríma
bohyňa lásky strestala!
Z jednej ťa strany Turcia objíma,
z druhej ohnivá Itálie!
Viď, moja! Sultán tento neverný
milenc dvoch je krások mizerný,
obidvom poklady nosí:
Vernejšie Atlant Angliu ľúbi,
on ju, vidiac ju v dlabe záhuby,
slzou ľútosti porosí.

170

Tie pekné brehy jaro bozkáva,
jaro, útlosti zrkadlo.
Tisíc životov z mŕtvych povstáva,
tisíc ich od zimy padlo.
Môj, či počuješ? Hrdlička v háji
hrkúta, hľadá v zelenom kraji
túžobne svojho milého. -
Marína tvoja teba hľadala,

keď ťa jej diaľka ukrutná vzala
z rúk do sveta šíreho.

171

Načo ty, drahá, chváliš tie doby
detinstva mdlého obrazu?
Na ne ja vediem smutné žaloby,
oplakal by ich sto razy.
Čo som znal v jarnom života čase
o láske tvojej, o tvojej kráse?
V jare sa krása len rodí:
Ten leta oheň, tá vrelosť mladá,
tá mladých duší nadšená vláda
ovocie z kvetu vyvodí. -

172

Keď sme pod lipou našou sedeli
v ten večer, pamätáš, moja?
Ožltlé lístky šumno leteli
na hodváb tvojho závoja;
žiaľ sa rozložil po tvojej tvári,
že jeseň chladná kvetiny marí,
stromy z ich rúcha zodiera;
a lipa vtedy moc lístkov spustí
a v páde lístkov divne zašustí:
šťastný, kto v obeť umiera! -

173

Každý deň nové slnce vychodí
a z mŕtvych vstáva príroda;
bolestí duch, keď veľkosť sa rodí;
z otroctva kvitne sloboda:
Zúfal by život v večnej jednote,
premeny plodia sladkosť v živote,
umrieť chce, čo sa zostará,
sladký zisk nosí aj horká strata:
tak smrť životom len slávne vráta
do nesmrtnosti otvára.

174

Vy, naše Hole, na vašich horách
jak slávne sneh ten sa belie!
S ľúbosťou hľadia v raňajších zorách
na vás doliny veselé:
Kvetom vy bielym v zime kvitnete,
a hory menšie vencia sa v lete:
veľkosť má zvláštne koleje.
Na snežné jedle obzri sa, milá!
Pod bielosť tam sa zelenosť skryla:
pod svätosť našej nádeje.

175

Jak sa deň zimný v tom svojom jasne
s obľubou tajnou uzerá: -
tak ľahko dýcha, tak leží šťastne
svetov zmrznutých medzera! -
Drobné kvapčičky sa objímajú,
snežné iskričky bleskami frkajú:

Ťúbosť oheň je, a nie mráz? -
Kollár ju-"ohňom chladným" menuje.
Aj v ťadoch ešte sa mi zjavuje,
krásna, tvojho srdca obraz! -

176

Ach, zlomky drahé krásnej postavy!
Kde vrah ten, čo vás rozmetal?
Len skamenelé časti jej hlavy!
Kto takú vraždu pamätal? -
Tu diamant očí - tu úst rubíny,
tu opál z čela mojej Maríny,
tu zo šiat smaragdov kusy!.
Jej srdce, jej cit nebo si vzalo,
mne strašné tieto zvlaky nechalo! -
Či tu si, anjel môj ? - Tu si!

177

Ty sa usmievaš, moja? - Pokojne
na zmätok druhu sa dívaš?
Počkaj, odplatím ja ti to dvojne,
keď sa do hrôzy zasnívaš.
A v tom úsmešku tvojom zdá sa mi
zúbok satiry hýbať ústami,
myslíš si: tento je sprostý! -
Svet celý zvolaj! Ak je nie slepý,
nuž s podivením očí vylepí
na tieto o vlas rovnosti. -

178

Na Sitne vlajú krásy Maríny. -
Pozri v tie kraje, môj milý,
ku Kečkemétu, kde pustatiny
divé si stany rozbili:
Kedy tie našej vlasti Sahary
ohreje láska, krása ožiari? -
Oj, má tu láska tiež hody!
Tichosť pokoja sa tuto skryla
pred svetom a v nej bozkáva milá
rtom vreľým syna prírody.

179

V húštiach bakonských temnoty smútia,
že v nich je mŕtvo, bez citu
a že neroší slza pohnutia
zem v tŕňach vekov ukrytú.
Či vetrík s listím tam nezahráva?
Na svoju pekný vták nevoláva?
Blesk či tam k tŕni netúži?
Aj tam sa trávka jaru usmieva,
aj tam sa východ v zlato odieva,
ku kvietku zora pridruží.

180

Syn Anadira na hlas ťúbosti
hory snehové prebrodí
a na ťadové brehov výsosti
silou sa orla vyhodí:

Z Azie brehov na milú volá
na kraj druhého sveta polkola,
ohlas sa vráti láskavý;
a jakby Romeo vernú Júliu
už na rozlučné ku prsiam túliu,
tak divoch devu pozdraví.

181

No, čo mám hľadať na Himaláji,
na kordillerách svet lásky!
Po peknom našom tatranskom kraji
nájdem ho vcelku i sčiasťky:
A nač bych k Havranici letela?
Čo bych na Kriváň vznášať sa chcela? -
Sitno je ľúbosti hora!
Len tvoje, milý, prsia otvorím,
a tu sa dušou celou zanorím
do vlastnej ľúbosti mora!

182

Tie časy tajdú. Žitia obrazy
miznú jak tône blankyta
a hneď zabúria víchrice skazy,
hneď šťastia výslnie svitá.
Za letom leto prudko sa valí,
a kto dnes ešte tvár svoju chváli,
zajtra už padá bez vlády;
hodina každá pás v čelo ryje:
ale kto láske a kráse žije,
ten večne zostane mladý.

183

Mladosť, otčina horiacej túhy!
Mladosť, vreých citov skala!
Mladosť, ty obraz nádejnej dúhy!
Mladosť, ty lásky valhala!
Mladosť, ty preroď života brehy
a zápalom stop mŕtvosti snehy,
čo chladných srdcí moc kryjú!
Ty duchom svojím vzkries aj tie telá,
na ktorých schladlé starobou čelá
smutné Hóry vrásky ryjú!

184

Mladosť! či tvoje milé zápaly
nie sú ohne svetlonosov?
Mladosť! či tvojích túžob kryštály
nie sú slabou rana rosou? -
Oj, nač by nebo mohutnosť dalo,
keby mladistvé len snívať malo
ľudstvo zlaté kiesi hory! -
Mladosti vädnú, mladosť je večná,
ona je v zvratoch časov bezpečná,
lebo z časov večnosť tvorí.

185

A čo je mladosť? - Dvadsaťpäť rokov?
Ružových tvárí hľaď jará?

Či údov sila? Či strmosť krokov?
Toto sa všetko zostará!
Mladosť je túžba živá po kráse,
je hlas nebeský v zemskej ohlase,
je nepokoj duší svätý,
je tá mohutnosť, čo slávu hľadá,
je kvetín lásky rajská záhrada,
je anjel v prachu zaviaty!

186

Nezverte, ľudia, tōňam letiacim
zázračné tieto poklady,
údom nad hrobom pozdným kľaciacim
útechu daj, anjel mladý!
Špatný mládenec, čo šedin mdloby
po kvetoch svojej jarnej podoby
ako mrazné hmly rozloží!
Pekný to Nestor, čo večnosť mladú
nedá si zakliať osudov ľadu,
ani zastrieť obraz boží. -

187

Na brehoch Hrona šuhaj sa brodí
po lúkach kvetných, rodinných,
sviatočné slnce slávne zachodí
do mrakov, do krajov iných;
a hlavu kloní mládenec tichý,
akoby liečne kvetín kalichy
prezeral ranám k obleve;
a zas oči sa nesie k oblakom,
akoby bolestno mladým tým zrakom
bolo hniť v zemskej pleve.

188

Ach, sladké sú to mladých hodiny,
v ktorých žiaľ sladko hovorí,
v ktorých hneď v nebies lietaš výšiny,
hneď v živlov zemskej priestory,
a cítiš naraz i nebies slasti,
i pekných svetov vábne priepasti
a v tej voľnosti umieraš:
Nádej tisíc k duši ti letí,
a hviezda slávy nová ti svieti,
keď na tej západ pozeráš.

189

Ach, smutné sú to mladých hodiny,
v ktorých slasť smutno hovorí,
v ktorých z pozemských svetov níziny
srdce k večnosti zahorí,
zahorí túžbou, vylietne mocou,
ale pod hluchou podlošti nocou
vrstovník jeho zostáva:
Jak žiť pri hrobnej milenke kríži?
Jak vzniesť sa, keď ťa večnosť poníži?
Oj, svetov neslávna sláva! -

190

A vlny Hrona stíchli, zastali,
ctiac si myšlienky šuhaja,
a šumieť šumom vášnym prestali
lístky z jelšín jarých hája;
a ako pastier čujný sa schytí,
keď hlas liatovcov žltých necíti,
z voňavej kvetín posteli:
tak sa mládenec trhol, zastavil,
keď sa šum rieky v tichosť preplavil
a jelše šuštať nechceli.

191

Hron sa zas valí k skale od skaly,
zašplechtal o breh k rozchodu,
a tri sa jelše šumno zhýbali
nad jasnú slovenskú vodu,
a zdvihli čosi, vetry zaviali,
a jelše kladú čosi na skaly -
bola to krásna mladucha.
Šuhaj ten stojí divom zajatý,
hlasom strieborným zdá sa oviaty
každý čuv zvedného ucha.

192

A šumia jelše a šumia šaty
bielučké ako ľalia,
a hrdlom jasným k nádrám sa zlatý
vlások dievčiny rozvíja:
Ide, prichádza a poletuje,
ľahká jej nôžka kvety ľutuje
a trávku mladú nedlávi;
v ruke má veniec bieloruzový,
ten vášne podá šuhajovi
a zlietne do bujnej trávy.

193

V prsiach mládenských vrie požiar citov
a blýska zrakma jasným,
na čele jeho deň dávny svitou,
pamiatky sladké objíma.
Blýska očima na krásy víly,
bo v tých krásach mu city ožili,
ktoré už v mohyle tleli:
ožili, ale na kraji hrobu
vlajú, aby sa v smrti ťažobu
hádám naveky zavreli.

194

Zo zabudnutia zahmlených svetov
drahá sa deva vrátila,
a z ďalších žitia jeho predmetov
šuhaja víla vzbúrila:
Ach, ale víla nádejú nedá
ľúbosti, ktorej raz sudba bledá
ukrutne hrdlo zakrúti;
cíti to junák, deva to sníva,
a z úst oboch sa žiaľne ozýva
skrahlej lásky spev labutí. -

195

kdeže si bola, nevesta moja?
Biela tvár tvoja divná mi;
kdeže ti je z líc ruža pokoja?
Čo máš s hronskými vlnami?
Aj krásna si mi - ale tie krásy
zastiera cudzia bytnosť akási -
prázdna je tvoja mohyla -
zdá sa, že živly zemské ti slúžia,
ale zemšťana prsia sa úžia
pri tebe: kto si? "Ja? Víla!"

196

Blížite sa zas, obrazy dávne,
do mládenských hájov duší!
Ťažké ste mi, a predsa zábavné,
žiaľ váš žiale moje ruší:
Nuž, počte, prsia celé roztvorím,
aspoň raz ešte citom zahorím,
ktorý raj mi kedys' tvoril
onemiem, ešte raz prehovorím,
chrám ten lúbosti ešte raz stvorím,
abych naveky ho zboril! -

197

"Zboril, zboril to strakavé hole
dva ráz za ním opakujú
a od severu dolinou dole
hlasy v prudkých vetroch dujú;
počúva junák tieto ohlasy,
a dupkom jeho zježia sa vlasy:
tak myslíte aj vy, hory? -
Zboriť? - Neverím sprostej prírode,
cudzia je ona v ducha slobode: -
duch môj chrám ten nerozborí! -

198

Ale nebude to chrám lúbosti,
oj, tejto niet v mojej moci!
Spadla už hviezda mojej milosti,
dala "zbohom" mojej noci:
Ale vystavím kolibu malú
a v nej uložím osiralú
dušu vo snov ľahkých vienky:
a pod kolíbkou tiché sklepenie,
tam odpočinie moje túženie
v hrobe spiacej rozpomienky. -

199

Toto preriekol a driečna víla
počúva v ňom city svoje;
a vábnosť devy zas obrátila
k sebe zrakov mužských dvoje:
Kdeže si bola, víla - Marina?
Aká je tvojej vlasti krajina?
Aké sú tam tvoje časy?
Čo chceš s tým vencom, ktorýs' mi dala?
Kde si tie ruže doňho nabrala?
Kde sú tvoje vrané vlasy?

200

Mládenec milý! ach, rada by ja
ešte s tebou ľudsky cítiť,
ale obledlá už raz ľalia
farbu ruží nemôž' chytiť:
Líca moje sa nezabronejú
a ústa moje už nezaznejú -
hľadám nikdy - citom lásky;
mňa osud vyrval z tvojho náručia,
a čo ma teraz od teba lúčia,
sú životov vyšších čiastky.

201

Na lúkach týchto ma vídávala
s tebou plná mesiaca tvár,
jeden som s tebou tu píjávala
bľažeností útlych pohár:
A keď ťa svety dialne mi vzali,
tie vody hronské na mňa volali,
k nim som čo deň chodievala,
ony mi boli zrkadlom žitia,
a ako slabých mocnosti schytia,
tak mňa ony sebou vzali. -

202

A tieto vlasy, tie vlákna zlaté,
zmenili mi havraniu plet';
a oči vyšším plameňom vznaté
ľudským zrakom vzali obeť;
a šaty tieto, hodváby biele,
otriasli farby svoje veselé,
čelo zastreľ veniec biely;
a spevy tvoje, ozveny žiaľov,
zavrel tam pod tou smútkovou skalou
družiek mojich spev veselý.

203

Vídal si často na mojej tvári
slzu žiaľov tvojej duši,
čítal si často v ružovej žiari
líc, čo počuť chceli uši:
Nemám už slz - ach, všetky tie bôle,
v ktorých sa lásky rosilo pole,
do Hrona som vyplakala,
a tie farby z líc tvojej Maríny
v slzách sa zmyli, za ne som stíny
tieto dávnych krás dostala.

204

Kde domov môj ? Od Baby - Holí
k ostrihomským vrátam Hrona.
Znáš kraj ten milý, kde v kvetnom poli
rieka táto cestu koná: -
Rodina moja, rodina švárna,
od Tatier našich k hradbám Komárna
po váhu má svoju vládu;
a kňažná, pani brehov a vody
slovenskej tejto peknej prírody,

Drahomíra z Velehradu.

205

Tam pod Ďumbierom zámok z mramoru
kryje vôd tých spenený vier,
a štvoro Sirén stráži závoru
z alabastru kresaných dvier;
a z diamantových mojich oblokov
divám sa do tých strieborných tokov,
v ktorých zlatá ryba pláva:
Pod so mnou, milý! len teba čaká
krás týchto mojich tisícoraká -
mne bez teba pustá sláva. -

206

Okoľo zámku môjho mi zvonía
v hlasoch nebies ihry vlnôk,
v hlasoch tých všetky krásy Pohronia
letia v jeden slastí potok;
je to len šplechot a huk zemšfanom,
lebo citom sa ku nebešťanom
povzniesť nezná nízke plemä: -
Pod so mnou, milý! lebo tie zvuky
sú pre vílu len milostné muky,
keď hlas tvoj v nich predsa nenie!

207

V bystrých sa vlahách ráno kúpavam,
každá vlnka ma pohladí,
na breh ma nosí k zeleným trávam,
kde sa srdce rosou chladí;
a družky moje hneď sa zanoria,
hneď si po bleskoch hladiny dvoria,
útechu mi pilno stroja:
Poď so mnou, milý! - budeš blažený,
a blaženejšej nebude ženy
ako s tebou Víla tvoja!

208

Vidíš striebornú tú lúč mesiaca
v dvojnom blesku na Hrone tlieť?
Perlový člnok - ryba letiaca -
v ňom si Víla zvykla letieť;
a s hviezdami si o závod lieta,
tie svetom neba, tá nebom sveta
v ideálnom živle hnutia:
Poď so mnou, milý! neplaz sa zemou,
poď z týchto večných boľastí snemov
ta, kde duše nezasmútia.

209

Časom si vyjdem na breh čarovný,
do tône líp, jeľšíň chladu,
kde tieň jaskyne tichamilovný
objímava živu mladú;
družice moje medzi skalami
hor'-dol' s bystrými skáču srnami,
mňa len kvet a šum hôr kojí:

Pod so mnou, milý! poď v moje svety,
čo nám zranili ľudské klebety,
to nám sladko svet ten zhojí.

210

Počúvaš duté hučanie Hrona?
Vieš ty, čo huk ten znamená?
To víla túži, narieka ona
od prs tvojich odlúčená;
a ten môj ohlas brehmi zatriasá,
počujú ľudia, blednú, divia sa, -
biedni! lásky neznajú zvon:
Poď so mnou, milý, to rvanie vody
bude hlas srdcí našich slobody,
ľúbosť celý zaspieva Hron!

211

Počúvaš tichý šepot tej rieky?
Čí vieš, čo šum ten spomína?
To sú modliacej lásky náreky,
v ktorých mrie Víla-Marína;
tiché sa vzdychy tam ozývajú,
jeden za druhým preč ubiehajú
ta, kde radu držia veky:
Poď so mnou, milý! a v šepot citov,
ktorým deň nový, deň večný svitou,
zmení sa šum tento rieky!

212

A keď sa vlnia tie hronské valy,
za vodným hrob hrobom pláva;
a čím prudkejšie vetry zaviali,
tým aj výsosť hrobov vstáva:
To vlnenie je beh ňadier víly,
ňadier, ktoré už raz pocítili,
že ľúbosť ich svet cudzí má:
Poď so mnou, milý! poď, duša moja,
nech prsia naše len dych pokoja
tíško vlní a nadýma. -

213

Vrelosť úst mojich hasia tie vlahy,
v ktorých prachu hrudného niet,
a oko chodí pre pokrm blahý
v ten tam hviezdnych plameňov svet;
zemskej ťažoby víly neznajú,
a keď aj v žiaľoch sladkých zalkajú,
nešťastie ich je neba syn:
Poď so mnou, milý, nasýť tie hlady,
ktoré vodieva s sebou cit mladý,
poď, túžba ty mojich vidín! -

214

Ten hrmot sveta, ten vresk potreby
v podhronský svet neprebije
a v driemot ľahkých pokojnom nebi
oči moje sen ukryje;
a blbotanie tekúcej rosy

po snách ma časom blažených nosí,
jak detinský spev kolísky:
Pod so mnou, milý! lebo bez teba
mi je i výsost' tohoto neba
len pustá noc, len hrob nízky.

215

Keď lampa noci plným sa svetlom
ponad Pohronie rozleje,
ticho je všetko; - v poli zakvetlom
len spev svrčka trávou veje,
a v diaľke cengá zvonec spiežový
driemajúcemu znak pastierovi -
lúkmi chodí víla biela:
Poď so mnou, milý! v tej jasnej noci,
keď spia prírody slabí otroci,
ja by blúdiť s tebou chcela!

216

A na halúzku sadnúť jelšiny
a dívať sa v hviezdne brody
a na ospalé hľadiet' doliny
a zhovor viesť s šumom vody,
a čo by schladil vetrík večerný,
to pozaviňať v objem tvoj verný,
aby city nepovädli:
Poď so mnou, milý! v tom kolembaní
bľažiť ťa budem, v zlatom svitaní
vítať s tebou deň omladlý! -

217

Nejdeš? - nejdeš, chlapec zmámený
žitia svojho podlým svetom!
Nejdeš v náruč' nešťastnej ženy,
ľúbosť nie ti je podnetom!
Mlčíš a kloníš na prsia hlavu,
akobys' vypil horkú otravu
v rečí mojich sladkom toku! -
Začúchla víla, strelila víla
zrakom blesku naň - tvár odvrátila,
"Zbohom!" - a zmizla v potoku.

218

zašplechli vody a z bielej peny
"Poď so mnou, milý!" len šumí
a mládenec ten jak prebudený
načúva v tie hronské dумы;
a obraz ten mu k očiam prirástou,
prirástou k srdcu ťažkou boľasťou,
a boľasť mu zavrela reč;
máta ho čosi - ale je vo dne!
Prikovaný je, stojac slobodne,
ani tam byť, ani ísť preč. -

219

Mlčal on, ale v duši búchali
búrky divej ťažké hromy,
a stúpaj' ďalej k skale od skaly,

cesty pravej nevedomý:
Tak je to, keď sa človek s anjelom
a duch nesmrtný so zemským telom
a svet jeden s druhým druží!
Načo sa božstvo v ľudskosť oblieka!
Načo len múti srdce človeka!
Načo nebo zem tú súži!

220

Ale pochybnosť z prsov šuhaja
jak ranná hmla odstupuje,
do zasvätenčov jasného kraja
vyššia moc ho pohybuje:
Pukne v ňom srdce ľudského syna -
ako vriaceho, mladého vína
plný - temnica sily - sud;
a krv do bledej vyhrčí tvári
a duch mládenský v ňom sa rozjarí
a vydýchne: zmožený blud!

221

Zbohom, siréna! Zbohom, dievčina
sipiach tých milých mi vln!
Šuhaju! tebou vládne otčina,
sľub a zákon verne vyplní! -
Vo svet neznámy s neznámou vílou,
bárs sladkohlasou, bárs lícomilou,
v hrtan pustiť sa chladných vôd? -
je Hron môj obraz môjho národa,
ale obraz ten predsa len voda,
a duch je slovenský národ! -

222

A ľúbosť? - Ľúbosť k deve umrela,
keď umrela moja deva;
milienka hlasom človečím pela,
siréna tá divno spieva:
žiaľe poznané za sľasť neznámu
dať a skutočnosť za tónu klamu?
To osud môj nekáže mi:
víla! ty zostaň tam v svojom nebi -
mňa ešte zemské viažu potreby -
a vlastť moja je na zemi!

223

Keď oči tieto zatieni úmor
a zastane mi srdca buch,
od slovenských sa odoberiem hôr,
tak pozná tam ťa ducha duch;
zatiaľ navštívim i tieto trávy
každý deň a tie pamiatky slávy
slávnej krásy chcem spomínať;
budem aj v člne Hronom sa nosiť
a lós tvoj slzou útrpnou rosiť,
ale čln zas s brehom spínať.

224

A čo ten zákon vernosti mojej!

Odpustiť svetu jeho hriech,
že skazil blaho ľúbosti dvojcej
a krásam tým spravil posmech? -
Nie, ty si padla v žitia biede
a pomstiť sa na žitja jede
povinnosť ma moja viaže!
Ľúbil som ľúbošť len samu v tebe,
a mráz v ľúbošti a ľúbošť v chlebe
karhať - to mi ľúbošť káže! -

225

Uvrznúť svetu, syn strachu plachý?
Vítazstvo mu bez boja dať?
Učila dieťa potupiť strachy,
učila ho slovenská mat!
Keď padnem i ja v galibách sveta,
nech si tam potom vo tmách zastretá
zvoní života hodina:
Keď som ťa preznať, tajomná víla,
odpuť - nemôže tu ľudská sila
prezrieť rady Hospodina! -

226

Tak zbohom! - Zasa šuhaj sa brodí
po brehoch Hrona rodinných;
sviatočné slnce slávne vychodí
spoza mrakov, z krajov iných:
Na veniec hľadá mládenec tichý,
akoby liečne kvetov kalichy
prezeral ranám k obleve;
a zas sa očma nesie k oblakom,
akoby bôľno mladým tým zrakom
bolo hniť v zemskej pleve! - -

227

Čertovou svadbou dažde sa lejú,
jakby sa pretrhol oblak,
po Holíach celých hromy sa sejú
a seje ich zázračný mrak;
jedle práskajú, trieskajú duby,
a krížom-krážom svetlá záhuby
zahanbujú mesiaca tvár,
blysk za blyskom si ruky podáva,
zdá sa ti, svetom že celým pláva
vlniaci sa blkom požiar.

228

Navrchu hory skala široká,
tristocentová skalina,
okolo tejto priepasť hlboká
a hustá, tmavá jedlina:
a z tej jedliny roj sa vyvalí
na okrúhlinu tľapkavej skaly
zázračno-spanilých dievok
a letkom vlajú kol a dokoľa
a spevom hučí hromová Hoľa
a ku spevu oblohy tok.

229

A vlasy ich sú letiace vlákna,
vlákna zlaté na slobode,
a ich odevy z tenkého plátna,
bieleného v hronskom brode;
z očí im strieľa duša ohnivá
a každým hnutím búrlivo kýva
rozdráždená, zúfalá slasť:
Či blaženosť to, či muky pekla?
Aká tie duše vašeň rozvliekla?
Čo je lós ich, kde je ich vlasť?

230

Ale v divom sa zhone len krútiť
na hladine skalnej víly,
ich hlasy horou tmavou sa rútiť,
skadiať tie sa vyrútili:
chvojky lípové v rukách lietajú,
tou belosťou šiat sa prepletajú
a zlatom tých dlhých vlasov;
a v divom skoku víly sa krútiť
a s hrmením sa oblohy mútiť
hlaholy tie vílnych hlasov.

231

A tá tma hory - ten huk víchrice -
to zvonenie ťažkých hromov -
ten bledý pohľad hviezdy cárice -
ten spev dievok - ten šum stromov -
tá podnebeská Hole výšava -
tých ohňov nebies strašlivá sláva -
výskot, čo ples devíc zrodiu -
tie valy postáv nocoblúdivých -
hra vlasov zlatých - let sukien sivých -
hoj, v jednote aký to div!

232

Ale od dolín Hrona skalného
hor' tiahne devíc inších chór
náhlia na krídlach skoku valného
a zázračný ich je pozor;
šat ich fenická farbí purpura
a vlasy zlaté roznáša búra
koľ hrdla, pliec, stranou líca:
a v ich prostriedku diadém zlatý,
stozáhybové s povlakom šaty:
to Dobroslava králica.

233

Už sú na hore Čertovej svadbe.
Či satanskú svadbu slávia?
Či tí anjeli sú v dákej kliatbe,
ako ľudia o nich vravia? -
Oni sú ľúbia, hladia, vítajú,
do spoločného tanca sa dajú,
a spev jeden v nich sa dvojí:
a hromy stíchnu, vetry zamĺknu,
len blesky nebies tu i tu zbĺknu
a spev v kole devíc stojí:

234

v ľahký skok, voľné družice,
v nás zeme bôľ večne čuší!
v let voľný, Tatier orlice,
krdeľ večne mladých duší!
Krásny je kvet, krásna zora,
krásny šplachot bystrej vody,
krásna je zelená hora,
krásny let šumnej slobody:
a v krásach tých krásu spieva
svetu napriek voľná deva.

235

Víly Hrona! Víly Váhu!
Deň svadby a rozlúčenia!
Píme dvojkej slasti vlahu,
vzkriesenia a umučenia!
Družka s druhom podľa neba
vedie čistej svadby snemy,
ale dušiam blahým treba
rozlúčenia podľa zemi:
ľúbosti večnej vzkriesenie,
lásky časnej umučenie! -

236

Píme dvojkej slasti vlahu
medzi zemou, medzi nebom,
vítazstvo čistému blahu
nad mizerným sveta chlebom!
My spájame, čo svet dvojí,
my vlašíme, čo svet suší,
my dvojíme, čo svet spojí,
my tvoríme, čo svet ruší:
sláva na Tatrách, Urpíne,
kňažnej hronských víl, Maríne!

237

Tak spev. Ale víl pekná kráľica
netancuje a nespieva,
a tvárou sa jej z líca na líca
žiaľ kýsi tajný prelieva:
Sedí na skale v jedľovej tône,
korunné čelo ku nádrám kloní,
ku nádrám búrno zvlneným;
zdá sa, že hrôzy stíchlej víchrici
do prs sa zamkli tichej devici
s citom prudko roztúženým.

238

Podľa nej sedí tá Dobroslava,
čo kňažná je devíc Váhu,
jej skvostná ruka, jej ruka pravá
objíma družicu drahú;
a z úst jej, v slávnom čo velehrade
v lipových chládkov velebnom sade
sladili rty Mojmírove,
z úst tých vyľieva potechy vlahu
na dušu družky, na dušu drahú,

Andrej Sladkovic - Marina
v účasťlivom, vernom slove:

239

Nemárni slzy, družica moja!
Nemuč srdce milé bohu!
Nebúr tíšiny môjho pokoja,
netráp sestry bez osohu!
Na môj že osud spomeň si divý!
jak my s Mojmirom bývali živí,
nešťastní vždy a šťastliví:
Nitra sa triasla - my sme padali -
pravou sme rukou vraha rúbali,
ľavou srdcia objímali!

240

Pohronská víla nezdvihla oči,
víla pohronská len mlčí;
po čele jej sa chladný mrak točí
a v duši jej prudko blčí:
Len vyššia viera ňadrá jej spína,
keď na svet padlý sa rozpomína
a keď váži deň budúci. -
Čo ti je, drahá? - tak Dobroslava,
lež odpovede inšej nedáva,
len to: "Neviem" - duch horúci.

241

Horkýže neviem. Známe hodiny,
kde neznáme žiaľ nás marí;
známe hodiny, kde zas cit iný
sladkostí sto pre nás varí;
známe hodiny, v ktorých nadšenie,
strach, túžba, nádej, sláva, tušenie
zhmlia život nášho žitia:
To ouvertúry vyšších dňov viery,
cez ktoré k veľkej nebies opery
hlasy božské nás uchytia. -

242

Obrazy samé po stenách sveta,
po srdciach ľudstva vidíme;
či to skutočnosť, či len klebeta?
Čí sme hor', či to len sníme? -
Na tých obrazoch farby sa menia,
farby sú tóni ľahkých stvorenia,
tône sú deti miznutia:
No čo v obrazoch dejín sa zjaví,
lebo čo duša v obrazoch vraví,
to nezná svet zabudnutia. -

243

Na Sitne stojí - ha! sny a klamy! -
Nie - skutočnosť je to ducha. -
Na Sitne stojí mládenec známy
a známa jemu mladucha:
Na čelá blesky krásy primreli,
srdcia sa v pokoj svätý zavreli,
oči slzou lásky zvreli;

zo slz kastalské vznikli pramene,
zo srdcí kvetín rajských korene,
z čiel jasných nebies plamene.

244

Na Sitne milý a milá stojí
a ruka ruku si stíska,
na výšinách sú oba v pokoji
dolinou pod nimi blýska:
a on prerečie: Slávno je, drahá,
dívať sa z výšin ľudského blaha
v biedne nízkošti pohromy. -
A ona: Ale ešte slávnejšie
spustiť sa z výšin v stavy biednejšie
a zdusiť ľudstva Sodomy! -

245

Kroky sa pohnú z obrovskej skaly
k nížinám chalúp machnatých.
Ale ich duše voľné lietali
velebno v nadšeniach svätých;
jak na kyj verný ruka pastiera,
tak útlošť devy sa podopiera
na silné druha rameno. -
No či skutočne, či sa mi sníva?
Milý! či horou sa neozýva
i tvoje i moje meno?

246

Či to len vetry severné dujú?
Či ktosi o pomoc volá?
Či sa družice moje žartujú?
Či víly vábia dokoľa? -
Nie sú to vetry búrne severa,
nikoho zbojník tu neoberá,
tri ráz to znova zaznelo;
družice moje sa neprechodia, .
víly sa v chvíľach týchto nevodia,
čos' inšie byť to muselo.

247

A z húštie švárna mladucha kročí
s náručím láskou rozpätým,
sláva nesmrtných svieti jej z očí
a s kľúčom hrá ruka zlatým.
Pleť jej hodvábná z vábného čela
na prsia biele vážne zletela,
pokoj na líci jej býva,
na ústach sedí jej zvesť veselý,
a jej postavu driečnu šat biely
v šumiacich zhyboch pokrýva.

248

Marína strýpla. A divná deva
vždy bliž a bližšie sa blíži:
Neboj sa, drahá, čo sa odieva
v toľko krás, nám neublíži! -
Zázračná k milým samým prikročí,

oboch objatím divným otočí
a v oboch srdce zahorí,
a oba v nemom divu zastali,
jakby čarovným prútom dostali,
a Drahomíra hovorí:

249

Na svety kosec šedivý chodí
a mŕtve životy kosí,
polom žitia sa kostlivec brodí,
darmo ho i mladosť prosí;
čas do večnosti časy preváža,
Morena krehké životy zráža,
na vrahov chodia katovia;
čo kosa kosí, to padne, zvädne,
čo tieň objíme, to večne schladne:
toto sú moji sluhovia! -

250

Ja som ich pani a slúžka boha,
k blaženým anjel blažený,
ku sláve viesť je moja úloha,
komu los tento určený.
Kľúč zlatý zlaté otvára brány;
šťastní, prešťastní, čo jak poddaní
zákonom svätým slúžili! -
Poďte, priatelia moji, ku večnej
kráse, po ktorej v túžbe srdečnej
ľúbosti vaše túžili! -

251

A milenci sa pevno objali,
krem lásky nič necítili,
z očí im zmizli sitnianske skaly,
jakby ich veky schytili.
Žiadnych tu vrchov, žiadnej doliny,
žiadnych tu rokov, žiadnej hodiny,
len z veže padali tóny.
A i tie zvony v diaľkach odzneli -
uši ohluchli, ústa znemeli -
tá zmizla a - zmizli oní. -

252

Jaskyňa temná - skalnaté steny -
tichosť jej pani, pán pokoj;
mach mladý s dlažbou skalnou zrastený -
milý - milá! to paplón tvoj! -
Ústa sa od úst milých nelúčia -
náručie sa nepúšťa náručia -
hýbania tu žiadneho niet:
Len v tvárach blahú vidieť nádej
a v dušiach tichých príjemné tlejú
rozpomienky na zhaslý svet. -

253

Ktože to tam spí? Mŕtvi, či živí? -
Ni posteľ, ani mohyla. -
Tu z bludu svitá úkaz pravdivý,
tu mŕtva láska ožila;

tu v snách smrteľných nesmrtnosť drieme,
títo už vedia, čo my nevieme,
im slnce nové vychodí;
títo v objatí lásky ustali,
zemských ľúbostí zdroj vyčerpali,
ľúbošť ich znovu sa rodí. -

254

zhrčala trúba! - rty sa hýbajú; -
zhrčala! - oči prezreli; -
zhrčala! - nové údy vstávajú,
keď hlasy "Vstaňte!" zazneli. -
Milenci vstali: vstalým sa javí
cherub vzkriesenia v zorách oslavy,
prst jasný vpravo ukáže:
Tam zlatá brána - za ňou blesk slávy -
priežračnosť svojej rajskej postavy
zrak milých na seba viaže.

255

Ústa sa pohnú; milý hovorí:
Dobrý deň, moja predrahá!
Tisíc krás nových od teba zorí
a jedna druhú premáha:
Ťahy, čo vlastnú krásu ti dali,
v celosti svojej síce zostali,
ale blesk nový dostali. -
Tak poďme, drahá, v nové životy,
v životov nových nové dobroty,
do všetkých dobrôt jednoty!

256

Maj sa mi dobre, ty hora zlatá,
ty pekný vrch mojej duši,
pamiatka tvoja bude mi svätá,
tú vek žiaden mi nezruší.
Koľko ráz som zrak k tebe zvýšila,
všetka sa búrka žitia stíšila,
vidiac tvojej výšiny moc;
a keď som na tvoj vrchol zastala,
o veľkostiach som malá snívala:
no, sitno moje, dobrú noc!

257

Dobrá noc, Hron môj, ty druh srdečný
mládeneckých mojich citov!
Na brehoch tvojich v prsiach mi večný
kvietok ľúbosti rozkvitou:
a v behu prudkom krištálnej vody
čítal som často slávy zárodky
a mohutných duchov koľaj.
Veštec! pri tvojom som blbotaní
sedával v tajnom, čarovnom zdaní:
ale teraz - dobre sa maj! -

258

Zbohom! ty ľud môj, ľud môj ľúbený
vyšších letov mojich predmet!

Zbohom, pamätaj, že máš sľúbený
duchom svetov bezmierny svet;
Ja duchom tebou večne prejatým
s tebou chcem túžiť k ideám svätým
a s tebou tam i tu bývať;
syn tvoj chce žialiť tvoje žialenie
a na sil tvojich víťazné vrenie
s vreľým sa nadšením dívať!

259

Ešte sa, drahá, na svet obzrime,
ľúbosti našej hospodu,
ešte si na zem jeho spomnime
pri okamihu rozchodu:
Na jej sme prsiach sladko snívali,
na jej sa krásy často dívali,
v nej prvé zachlupli slastí.
Je svet ten predsa smrteľným milý,
bárs duše často v ňom zablúdili,
bárs trpkých vlast' je boľastí! -

260

Pamätáš, moja, tie tiché mraky?
Pamätáš dni tie ružové?
Pamätáš lúk tých jarné zázraky?
Pamätáš chládky lípové?
Pamätáš tamtie nebeské doby,
v ktorých utíchli srdca žaloby
a nebo na zem zväbili?
Pamätáš na tie duše spanilé,
ktoré nám vždycky tak boli milé
a jedno s nami cítili? -

261

Počuj, môj! - či to anjeli sláve
zastaveniečko dávajú?
Či to dôstojné organy práve
nebies Hospodinu hrajú? -
Nie je to bitých strún nariekanie, -
byť sa to nezdá píšťal hučanie,
nie to strún hladených spevy:
To sú tie čisté hlasy étera,
v ktoré prst večných cností zaviera
súzvukov rajských výlevy!

262

Láska nebeská je vetrík juha,
duše sú strunky strieborné,
rám tých strún pekná večnosti dúha,
blesky strún blesky sú zorné:
Vetrík ľúbosti duše previeva
a súzvuk citov útlych zaznieva
od vekov pólu do póla,
a pokoj neba len šum ten ruší,
keď spieva osud blažených duší
tá večná harfa Eóla.

263

Tie pekné tône so svetlom hrajú
na poli snežnej belosti,
jak cesty križom svet prebiehajú,
tak dúhy tieto výsosti.
Na čomže sedia? na nebi, morách,
na lícach, lúkach, na hradoch, horách?
To vlastnosť zeme mizernej! -
Nebeské farby duší obleky. -
Ale, druh môj! svet tento ďaleký
farby sa nezdá mať čiernej? -

264

Družka! tu lúbošť svieti nevinná,
tu je nádeja zelená,
svetlá sa nebom jasnosť pohýba,
tu láska vládne červená,
tu zlatý oheň v obetiach horí,
tu i fialka kvitne pokory,
i ruža citu útleho:
ale noci tu nemáš hrobovej,
tu duše driemu v tóni ružovej,
v speve vetríka šumného. -

265

Vy, v dolách stínov ešte žijúci,
radu priateľa prijmite!
Verte v lúbošti Eden žiadúci,
láskou sa k láske zažňte!
Jedno to, či sa v devu zaľúbiš,
či srdce svoje sláve zasľúbiš,
či vied ťa zajme obloha,
či sa národu svojmu zasvätiš,
či v objem šíry ľudstva zaletíš:
len zaľúb vo všetkom boha!

266

Boh náš je láska, a láska jeho
v kráse sa svetu zjavila,
jedno či v letku práška drobného,
či v letoch duchov sa skryla;
z večného toho čerpaj pokladu,
v ničom si dušu nezastav mladú,
až slávu ducha rozvinieš:
Len túž a horli v svätom zápale,
či z hlbín vzlietneš a či z Uralu,
k nebu sa predsa vyšinieš!

267

Tys' mňa, anjel môj, cítiť učila
a v bránach života objala,
myšlienku z citov si mi rozvila,
z chlapectva mužnosť vyzvala;
Žili sme spolu pre vyššie žitie,
spolu cez zemských dní vlnobitie
v prístav tento sme pribyli;
by sme tu ambriu jednu dýchali,
jeden med z jednej čase píjali
a dvaja jedno ľúbili.

268

Počulas', drahá, od múdrych sveta:
či v dvoch môž' jedna byť láska?
Dvojjednota im je len klebeta
a trojjednota otázka;
tys' im to skutkom už dokázala:
seba mne s' dala a mňa si vzala
oboje láska spojila.
Múdrost' to dala ľudskej potrebe,
by tá jednota človeka v sebe
druhého ľúbiť učila.

269

Keby to krásne duší zmierenie
srdcia naše neviazalo,
spadli by putá naše milené,
to slobodu by nám vzalo:
Dvojnoscť je milé ľúbosti puto, -
v slobodu mení porobu túto
dvojjednoty podivný stroj. -
A keby nie, mládenec milý!
akože by sme tento cítili
nesmrteľných duší pokoj? -

270

Ach, v ľudských prsiach cnosti sa boja
ťažkých žiadostí reťazí:
tu neskalený cit má pokoja,
tu svätosť večne víťazí,
tu bezočivé umlklí zlosti,
tu sa na prsiach čistej ľúbosti
každá moc tajná zlomila:
Ja sa ti neviem ináče koriť,
nemôžem inšie cítiť, hovoriť,
len: krásna, moja a milá! -

271

Čo voláte, vy, zemské ohlasy,
že v nebi niečo prstenky?
Alabastrových prstov okrasy,
zálohy vernej milenky? -
Oj, vy sudcovia slabí, škrekľaví!
Vidno, že bleskov nadzemskej slávy
v myšlienkach vašich nestáva!
Načo anjelským prstom okrasy?
Načo tam záloh, kde po vše casy
vernosť sa vernosti dáva?!

272

Že v raji večnom nemá poľúbkov
ľúbosť studená, nepravá?
Nezávidí vám cukry holúbkov
nadzemskej ľúbosti sláva:
Bozk je na zemi - to mu dať sluší -
časom rozkošný závdavok duší,
časom úst zvyklé potkanie:
Nebeská láska - no, či nie, drahá?
zaviera všetky studnice blaha
v jedno a večné bozkanie!

273

Šťastní ste tamdoľ, ktorí túžite
vidinou krásnou nadšení!
Nežiadam, aby v slávy úsvite
cit pekný ten bol zrušený.
Duch veľký v svojich túžbach svojhlavý
útokom ženie na brány slávy,
ak kým ich šťastne otvorí:
Ale blažený, kto jak my, drahá,
keď svet bolesti už popremáha,
v pôžitkov raji si dvorí.

274

Pamätáš, krásna, tie okamženia,
ktoré nám z neba padali,
keď sme sa ešte v krajoch túženia
na zadusenie objali?
Nuž tam v premenných dolinách zemi,
kde rozlúčenie - tam sú objemy
na sladké slasti bohaté:
Láska nebeská, tá neobjíma,
lebo od srdca srdce prijíma
len jedno večné objatie.

275

A dušu moju slávne unáša
nadšenie nebeských citov;
svety! čo mi je mrákota vaša,
keď deň v prsiach mojich skvitou? -
Večnosť mi svoju strhla oponu,
duch ku vlastnému vzlietol zákonu
orličím letom slobody:
vyviedla ľúbosť podstatu moju
cez búre sveta až ku pokoju,
k bohu cez modly prírody! -

276

A nebom celým prorocký zvoní
v žalmoch zbožných cherubov hlas,
že i ostatné mraky odroní
z duchov ľudských všemožný čas.
A nebom celým cez všetky veky,
ako vln zlatých kypiace rieky,
blesk čarovnej slávy vlaje:
a vôkol dôstojného prestola
v chóroch zbožnencov blaženosť volá:
Halelujah! Boh láska je! -

277

Neplačte, perly slz nízkej zemi,
že svet ten váš lásky nemá;
tu drží za vás výhlasné snemy
láska tá, čo tam je nemá:
a v snemy tieto vždy prístup majú
tie krásne duše, čo v svete lkajú. -
Svet ten je posteľ boľastí! -
Tak teda plačte, veď sem lietajú
slzy, čo z očí lásky padajú

Andrej Sladkovic - Marina
ku prameňom večných slastí!

278

Marína moja! Lúbošť sa naša
v chalupách zeme zrodila,
dcéra poklady matky vynáša,
ktoré jej útlosť vodila:
Lúbošť sa naša pozdvihla k nebu
a tej jednoty blahú velebu
na nás samých sme videli:
Ach, nevďačná to lúbošť by bola,
keby sme z toho blaženstva póla
na biedy matky hľadeli!

279

Priatelia slávy, dajte nám krídla!
v doliny zemskej zletíme
a tie smrteľných biednikov bydlá
v chrámy lásky posvätime:
Lúbošť nás naša tam naspak volá,
jej sláva táto zdá sa len škola,
zdeliť sa jej je úloha;
suchá je rosa, ktorá nevlaží,
blaženosť, ktorá druhých neblaží,
to blaženosť je úbohá!

280

Čo sa to v prsiach našich ozýva?
Veď večne my sme blažení!
Čo nás do krajov nízkych vyzýva?
Veď rozdiel náš je zmožený! -
Oj, drahá! láska zjaviť sa žiada:
ja rád mám teba, ty mňa máš rada,
svet ale lós náš necíti;
tvár svetolásky, všeobecnosti
dobryme úzkej našej lúbošti,
to prosia naše nasýti!

281

Oltáre si tam duch náš vystaví,
oltáre lásky nezvratné,
z radostí svojich obete spraví,
z túžob modlitby posvätné! -
Boh náš! až pokiaľ iskra lúbošti
nezblčí v plameň ľudstva šírosti,
tam kľáčať v prosbách budeme.
Potom, keď v ohni tom zemskosť zhorí
a svet sa v jeden chrám tvoj pretvorí,
boh náš! pred trón tvoj prídeme!

282

Objím ma, objím zas, duša moja!
Vyhnite z cesty, planéty!
Lúbošť do boja volá, do boja
v pole za sväté predmety! -
Hnevy lúbošti a lúbošť hnevov!
Cnosti, majte sa do sladkých spevov!
Hromov sa traste, odpory! -

Vy krásy, čo sa v časoch nemia,
buďteže túžbam nášho nadšenia
obromohutné podpory!

283

Vitaj nám, Sitno! Tatry, vitajte!
Ty Váh prudký, ty silný Hron!
Ruky nám, duše drahé, podajte!
Svet náš, svet váš zas je jedon!
Vitaj, Ladoga, vlnenie Sávy,
vitajte, brehy Visly, Otavy,
vy Obrohory, vitajte!
I vy, rovníka pusté osady,
i vy, dvoch pólov gigantské ľady,
vítania ohlasy dajte! -

284

Otčina moja! čože ty spievaš?
Faustov divých pekelný svet?
Či achillovské hnevy rozsievaš?
Korzikána pokonný let?
Či Don Quijotov veterné hrady?
Či Uránie a Mesiády?
Či prózu v báseň obliekaš? -
Oj, necháš ty to bardom šedivým! -
S nádejou blahou, s túžením živým
v blažených žiaľoch nariekaš!

285

Ktože by u nás písal satiry?
Kto by u nás prózu sníval?
Kto by tu spieval krvavé chýry?
Kto by modly staré vzýval? -
U nás sa ľúbí! tu šuhaj švárnu,
tu syn povdačný matku obstarnú,
tu zemko zemka bozkáva,
tu krása kráse ruky podáva,
tu sláva sláve dáva úlohu,
tu božstvo teší sa v bohu!

286

Čo na smetiskách Tatier umiera,
to pieseň tvoja ukryje? -
S mŕtvymi mŕtvy nech sa oberá,
to ľúbí život, čo žije.
Pre podlosť ľudskú, pre nízku biedu,
pre zmije plné kliatby a jedu,
pre hnilých rabov, mamľasov,
pre podrobnosti zemskej potreby,
v horľiacej duše vysokom nebi
súzvučných nenájdeš hlasov! -

287

Nechcem ja, aby vlast moja milá
v Olymp sa kýsi zmenila,
ni aby dcéra ľudská, spanilá
obraz svoj zemský stratila!
Nemožno ľubiť svet magnetikov,

nemožno vzývať námesačníkov,
na zázrak strašno sa dívať:
vysoké biedy túžob pozemských,
velebne chyby citov panenských
možno aj ľúbiť, aj vzývať! -

288

Marína moja, dumnej nemoty,
šumných piesní mojích predmet!
Čo bych tri večné spieval životy,
piesni mojej skončenia niet!
Ako keď vetrík v škárah Devína
v šume slabučkom deje spomína,
tak spev môj svetom previeva:
No mne nemožno bolo nespievať;
ale či mám sa krásam posmievať?
Umĺkni, hlas! - Ona spieva!

289

Ona spieva! To spev svetu nemý,
hlas volajúci v Sahare;
a mne tak hasne, oj! tak hasne mi,
ako obeť na oltáre:
Ba ako víchor duchom mi letí,
prebieha všetky života svety
a všetky moje rozumy,
a v nich sa točí ako vír rieky,
šumí dokola, až-až naveky,
na dne duše mi odšumí.

290

Lebo ta letia obrazy divné
nad večnosťami podstaty,
a moci sveta bujné, záživné
sú vlastných si detí kati;
a žitia toho chladné vanutia
prežiť velebne krásy nás nútia
a raj citov nesú nazmar:
Nuž teda! - keď to poroba žiada,
nech dušou celou blesk sa rozkladá,
ako Moskvy svätej požiar! -

291

Marína moja, teda tak sme my
ako tie božie plamene,
ako tie kvety na chladnej zemi,
ako tie drahé kamene;
padajú hviezdy, aj my padneme,
vädnu tie kvety, aj my zvädneme,
a klenoty hruda kryje:
Ale tie hviezdy predsi svietili,
a pekný život tie kvety žili,
a diament v hrude nezhnije!